

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
2007-2013**

ΜΕΤΡΟ 1.6 - ΟΔΗΓΟΣ

**«Προστιθέμενη αξία στα γεωργικά και δασοκομικά προϊόντα.
Δημιουργία και Εκσυγχρονισμός Μονάδων Μεταποίησης και Εμπορίας
Γεωργικών και Δασοκομικών Προϊόντων»**

Γ' ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ

Ιανουάριος 2011
ΛΕΥΚΩΣΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.	Σκοπός του Μέτρου.....	1
2.	Χρηματοδότηση του Μέτρου	1
3.	Δικαιούχοι	2
4.	Επιλέξιμοι Κλάδοι και Δραστηριότητες	3
5.	Προτεραιότητες	6
6.	Περίοδος Εφαρμογής του Μέτρου	6
7.	Φορέας Υλοποίησης.....	7
8.	Όργανα υλοποίησης του Μέτρου	7
9.	Γενικό πλαίσιο υλοποίησης του Μέτρου	9
10.	Προϋποθέσεις συμμετοχής.....	9
11.	Άλλες Υποχρεώσεις των δικαιούχων	10
12.	Ύψος Χορηγίας.....	10
13.	Επιλέξιμες Δαπάνες.....	12
14.	Υποβολή Προτάσεων / Αιτήσεων	15
15.	Υλοποίηση των Επενδύσεων / Έργων	16
16.	Διαδικασίες εξέτασης, αξιολόγησης και ένταξη των προτάσεων	17
17.	Παρακολούθηση Πορείας Υλοποίησης των Έργων.....	19
18.	Τρόπος καταβολής της Χορηγίας.....	20
19.	Κυρώσεις.....	22
19.1	Μειώσεις και αποκλεισμοί	22
19.2	Περιπτώσεις επιβολής ποινών.....	23
19.2.1	Περιπτώσεις επιβολής ποινών όταν παρατηρηθούν διαφορές μεταξύ του αιτούμενου και του επιλέξιμου ποσού χορηγίας.....	23
19.2.2	Περιπτώσεις μη επιβολής ποινών λόγω ανωτέρας βίας ή εξαιρετικών περιστάσεων	24
19.2.3	Επιστροφή χρηματικού ποσού που καταβλήθηκε λανθασμένα στον αιτητή ή για αθέτηση συμβατικής υποχρέωσης.....	24
20.	Συμφωνία Δημόσιας Χρηματοδότησης.....	25
21.	Παρατυπίες.....	25
22.	Ενστάσεις	25
23.	Ερμηνείες – Θεσμοί – Τροποποιήσεις	26
24.	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	

ΜΕΤΡΟ 1.6

Προστιθέμενη αξία στα γεωργικά και δασοκομικά προϊόντα. Δημιουργία και Εκσυγχρονισμός Μονάδων Μεταποίησης και Εμπορίας Γεωργικών και Δασοκομικών Προϊόντων.

1. Σκοπός του Μέτρου

Η στήριξη των υφιστάμενων και νέων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στη μεταποίηση ή / και εμπορία γεωργικών και δασοκομικών προϊόντων όπως φαίνονται στον Πίνακα Α, σελίδα 3 του παρόντος Οδηγού.

Οι ειδικότεροι του στόχοι είναι:

- Η ανάπτυξη νέων προϊόντων με υψηλή προστιθέμενη αξία
- Η ανάπτυξη νέων επεξεργασιών και τεχνολογιών που συνδέονται με τα προϊόντα αυτά και η προώθηση καινοτόμων επενδύσεων
- Η αξιοποίηση πρώτων υλών γεωργικής και δασικής προέλευσης
- Η βελτίωση του εισοδήματος του αγροτικού κόσμου
- Ο προσανατολισμός της παραγωγής σε συνάρτηση με τις προβλεπόμενες τάσεις των αγορών ή η ενθάρρυνση της ανάπτυξης νέων διεξόδων για τα γεωργικά προϊόντα
- Η βελτίωση ή ο εξορθολογισμός των διαύλων εμπορίας ή των διαδικασιών μεταποίησης
- Η βελτίωση και η παρακολούθηση της ποιότητας, των υγειονομικών συνθηκών, και η τήρηση των αναγκαίων προτύπων
- Η προστασία του περιβάλλοντος
- Η διατήρηση και προώθηση παραδοσιακών και βιολογικών προϊόντων
- Η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας ειδικότερα στις αγροτικές περιοχές

2. Χρηματοδότηση του Μέτρου

Το Μέτρο περιλαμβάνεται στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης για την περίοδο 2007 – 2013 και προβλέπεται να συγχρηματοδοτηθεί από την Κυπριακή Δημοκρατία και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης.

Το συνολικό ποσό που θα διατεθεί για τις ανάγκες του Μέτρου κατά τη διάρκεια της περιόδου εφαρμογής του, εκτιμάται στα €24 εκ. Το ποσό που θα διατεθεί για τις

ανάγκες της 3^{ης} προκήρυξης θα είναι τουλάχιστον €5εκ. καθώς και οι εξοικονομήσεις από προηγούμενες προκηρύξεις. Επίσης στις περιπτώσεις που θα απαιτείται επιπλέον ποσό για ικανοποίηση τυχόν πρόσθετων αιτήσεων που θα προκύπτουν από ενστάσεις στα αποτελέσματα της παρούσας προκήρυξης αυτό θα εξασφαλίζεται από διαθέσιμα υπόλοιπα.

3. Δικαιούχοι

Δικαιούχοι των χρηματοδοτικών ενισχύσεων που θα παραχωρούνται μέσω του Μέτρου είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα (εξαιρούνται οι προαναγνωρισμένες Ομάδες Παραγωγών και οι αναγνωρισμένες Οργανώσεις Παραγωγών **Φρούτων και Λαχανικών**), που περιλαμβάνονται στις ακόλουθες κατηγορίες:

Δικαιούχοι Α: μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που ανήκουν στην κατηγορία των ΜΜΕ¹ που αναλαμβάνουν την υλοποίηση επενδύσεων στους επιλέξιμους κλάδους και δραστηριότητες που καλύπτει το Μέτρο, εξαιρουμένων των δραστηριοτήτων της δασοκομίας και ευρίσκονται εγκατεστημένες ή θα εγκατασταθούν σε περιοχές που ασκείται αποτελεσματικός έλεγχος από το Κράτος.

Δικαιούχοι Β: πολύ μικρές επιχειρήσεις της κατηγορίας των ΜΜΕ¹ που αναλαμβάνουν την υλοποίηση επενδύσεων στους επιλέξιμους κλάδους και δραστηριότητες που καλύπτει το Μέτρο, εξαιρουμένων των δραστηριοτήτων της δασοκομίας και ευρίσκονται εγκατεστημένες ή θα εγκατασταθούν σε περιοχές που ασκείται αποτελεσματικός έλεγχος από το Κράτος.

Δικαιούχοι Γ: πολύ μικρές επιχειρήσεις της κατηγορίας των ΜΜΕ¹ που αναλαμβάνουν την υλοποίηση επενδύσεων στις περιοχές που ασκείται αποτελεσματικός έλεγχος από το Κράτος, σε δραστηριότητες που έχουν σχέση με τα δασοκομικά προϊόντα.

Το μέτρο 1.6 εφαρμόζεται επίσης μέσα στα πλαίσια του άξονα προτεραιότητας 4 Leader, δηλαδή μέσω των ομάδων τοπικής δράσης (για τις κατηγορίες δικαιούχων Β, Γ), για συγκεκριμένους επιλέξιμους κλάδους που καθορίζονται με σαφήνεια στην προκήρυξη του Leader.

¹ Ο ορισμός των ΜΜΕ επισυνάπτεται ως Παράρτημα Ι

4. Επιλέξιμοι Κλάδοι και Δραστηριότητες

Οι επιλέξιμοι κλάδοι και δραστηριότητες που καλύπτονται από το Μέτρο είναι αυτοί που παρουσιάζονται στον Πίνακα Α που ακολουθεί.

ΠΙΝΑΚΑΣ Α

Επιλέξιμοι κλάδοι και Δραστηριότητες

A/A	Επιλέξιμος Κλάδος	Δραστηριότητα		Παρατηρήσεις
1.	ΓΑΛΑ (Αγελαδινό ή και Αιγοπρόβειο)	1.1	Ίδρυση νέων ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων μονάδων παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων. Περιλαμβάνεται και ο εκσυγχρονισμός υφιστάμενων μονάδων παστερίωσης γάλακτος.	
		1.2	Δημιουργία κέντρων συγκέντρωσης και πρόψυξης γάλακτος.	
2.	ΜΕΛΙ	2.1	Ίδρυση νέων ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων μονάδων τυποποίησης – επεξεργασίας – μεταποίησης μελιού και λοιπών μελισσοκομικών προϊόντων.	
3.	ΕΛΑΙΟΚΟΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	3.1	Εκσυγχρονισμός ή / και συγχώνευση ελαιτριβείων.	
		3.2	Ίδρυση ή εκσυγχρονισμός ελαιτριβείων για παραγωγή ελαιολάδου βιολογικής παραγωγής.	
		3.3	Ίδρυση νέων ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων τυποποιητηρίων συσκευαστηρίων ελαιολάδου.	
		3.4	Ίδρυση νέων, ή εκσυγχρονισμός μονάδων επεξεργασίας αποβλήτων ελαιτριβείων.	
		3.5	Ίδρυση νέων ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων	

Α/Α	Επιλέξιμος Κλάδος	Δραστηριότητα		Παρατηρήσεις
			μονάδων αποπυρήνωσης, τυποποίησης και συσκευασίας νωπού ελαιοκάρπου (π.χ. παραγωγή παραγεμιστών ελιών).	
4.	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΜΠΕΛΙΟΥ	4.1	Ίδρυση νέων ή εκσυγχρονισμός μονάδων παραγωγής παραδοσιακών προϊόντων αμπελιού όπως σουτζούκος κτλ.	
5.	ΟΠΩΡΟΚΗΠΕΥΤΙΚΑ	5.1 5.2 5.3	<p><u>ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΜΠΟΡΙΑ</u> Ίδρυση νέων ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων μονάδων συσκευασίας, τυποποίησης, διαλογής, συντήρησης, ψύξης, αποθήκευσης, μπανανών, οπωροκηπευτικών περιλαμβανομένης της πατάτας και προϊόντων βιολογικής παραγωγής.</p> <p><u>ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ</u> Ίδρυση νέων ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων μονάδων αποξήρανσης φρούτων (δαμάσκηνα, χρυσόμηλα, σύκα κλπ).</p> <p>Ίδρυση νέων ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων μονάδων μεταποίησης οπωροκηπευτικών και άλλων προϊόντων (όπως εσπεριδοειδή, χαρούπια, ελιές, τριαντάφυλλο, ανθόνερο κλπ) περιλαμβανομένης και της πατάτας.</p>	
6.	ΑΝΘΗ	6.1	Ίδρυση νέων ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων εγκαταστάσεων εμπορίας ανθέων (ανθαγορές και κέντρα συσκευασίας και διανομής).	

Α/Α	Επιλέξιμος Κλάδος	Δραστηριότητα		Παρατηρήσεις
7.	ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ ΦΥΤΑ	7.1	Ίδρυση νέων ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων μονάδων τυποποίησης και επεξεργασίας αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών και παραγωγής αιθέριων ελαίων και αποσταγμάτων.	
8.	ΖΩΟΤΡΟΦΕΣ	8.1	Εκσυγχρονισμός ή συγχώνευση υφιστάμενων μονάδων παραγωγής ζωοτροφών.	
9.	ΑΥΓΑ - ΠΟΥΛΕΡΙΚΑ Αυγά Πουλερικά	9.1 9.2 9.2.1	Ίδρυση νέων ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων μονάδων τυποποίησης, συσκευασίας και επεξεργασίας αυγών. Εκσυγχρονισμός υφιστάμενων σφαγείων εξαιρουμένων των επενδύσεων που αφορούν βιολογικούς σταθμούς. Ίδρυση νέων ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων μονάδων τεμαχισμού – τυποποίησης κρέατος πουλερικών και παραγωγής κρεατοπαρασκευασμάτων.	
10.	ΚΡΕΑΣ	10.1	Ίδρυση νέων σφαγείων για βοοειδή ή/ και εκσυγχρονισμός/ επέκταση υφιστάμενων σύγχρονων περιφερειακών σφαγείων που πληρούν τις προδιαγραφές του Κοινοτικού Κεκτημένου, συμπεριλαμβανομένων και των σταθμών επεξεργασίας λυμάτων (βιολογικών σταθμών).	

A/A	Επιλέξιμος Κλάδος	Δραστηριότητα		Παρατηρήσεις
		10.2	Ίδρυση ή εκσυγχρονισμός σφαγείων κουνελιών.	
		10.3	Ίδρυση νέων ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων μονάδων τεμαχισμού – τυποποίησης κρέατος και παραγωγής κρεατοπαρασκευασμάτων.	
11.	ΣΙΤΗΡΑ	11.1	Ίδρυση νέων ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων αλευρόμυλων	
12.	ΦΙΣΤΙΚΙΑ ΚΑΙ ΑΜΥΓΔΑΛΑ	12.1	Ίδρυση νέων ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων μονάδων μεταποίησης φιστικιών και αμυγδάλων.	
13.	ΔΑΣΟΚΟΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	13.1	Επενδύσεις για τη βελτίωση της συγκομιδής και μεταποίησης του ξύλου πριν από τη βιομηχανική μεταποίηση του.	

5. Προτεραιότητες

Προτεραιότητα θα δίδεται σε επενδύσεις που θα πραγματοποιούνται από Ομάδες Παραγωγών (εξαιρούνται οι προαναγνωρισμένες Ομάδες Παραγωγών και οι αναγνωρισμένες Οργανώσεις Παραγωγών **Φρούτων και Λαχανικών**), ή επιχειρήσεις που ανήκουν ή θα δημιουργηθούν από μέλη αγροτικών οικογενειών. Ιδιαίτερη έμφαση θα δίδεται σε μονάδες που ασχολούνται με Προϊόντα Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης (Π.Γ.Ε.), Προϊόντα Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (Π.Ο.Π.), παραδοσιακά και βιολογικά προϊόντα και σε βιομηχανίες τροφίμων που είναι πιστοποιημένες με συστήματα διασφάλισης της ποιότητας π.χ. ISO 9001, ISO 14000, HACCP/ISO 22000, OHSAS 18001 (υγεία και ασφάλεια στην εργασία) κλπ.

6. Περίοδος Εφαρμογής του Μέτρου

Το Μέτρο θα εφαρμοσθεί κατά την περίοδο 2008 – 2013 και για την παρούσα 3^η προκήρυξη οι δικαιούχοι θα μπορούν να υποβάλλουν αιτήσεις κατά την περίοδο που θα ανακοινωθεί από το Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού σε συνεργασία με τον ΚΟΑΠ και τη Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος.

7. Φορέας Υλοποίησης

«Φορέας Υλοποίησης» του Μέτρου είναι το Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού (Υπουργείο), το οποίο έχει την ευθύνη της διαχείρισης και της υλοποίησης του.

Ειδικότερα το Υπουργείο αναλαμβάνει:

- Την ενημέρωση και πληροφόρηση των ενδιαφερομένων σε όλα τα θέματα που σχετίζονται με το Μέτρο.
- Την διανομή του αναγκαίου υλικού.
- Την οργάνωση της απαραίτητης υποδομής και την παραλαβή, ταξινόμηση και καταχώριση των προτάσεων, τον έλεγχο των τυπικών προϋποθέσεων συμμετοχής και των απαιτούμενων δικαιολογητικών και την παροχή κάθε μέσου που απαιτείται για την πλήρη διοικητική υποστήριξη του Μέτρου.
- Την υποστήριξη της διαδικασίας αξιολόγησης και ένταξης των προτάσεων στο Μέτρο.
- Την παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης και ολοκλήρωσης των έργων και τη διεκπεραίωση των διαδικασιών πληρωμής των δικαιούχων.

8. Όργανα υλοποίησης του Μέτρου

(α) Αρμόδια Υπηρεσία

Ως Αρμόδια Υπηρεσία για την υλοποίηση του Μέτρου, ορίζεται η Υπηρεσία Βιομηχανικής Ανάπτυξης του Υπουργείου, η οποία αναλαμβάνει την ευθύνη και αρμοδιότητα από την προκήρυξη του μέχρι την καταβολή των επιχορηγήσεων και στη συνέχεια την παρακολούθηση των επιχορηγηθέντων επιχειρήσεων για μια πενταετία.

Η Αρμόδια Υπηρεσία διενεργεί τον έλεγχο όλων των προτάσεων που υποβάλλονται για να διαπιστώνεται κατά πόσο αυτές πληρούν τις τυπικές πρόνοιες και προϋποθέσεις του Μέτρου, πραγματοποιεί τους επιτόπιους ελέγχους, βοηθά την Επιτροπή Αξιολόγησης και Βαθμολόγησης των προτάσεων στο έργο της, ελέγχει τις εκθέσεις προόδου για την πληρωμή των επιχορηγήσεων και αναλαμβάνει την τήρηση όλων των διαδικασιών που προβλέπονται στο Μέτρο.

(β) Επιτροπή Αξιολόγησης και Βαθμολόγησης

Οι αξιολογήσεις και βαθμολογήσεις των υποβαλλομένων προτάσεων, όπου αυτό απαιτείται, διενεργούνται από τριμελή Επιτροπή Λειτουργών του Υπουργείου Εμπορίου Βιομηχανίας και Τουρισμού που θα ορίζεται για το σκοπό αυτό από τη Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου. Εκπρόσωπος της Υπηρεσίας Βιομηχανικής Ανάπτυξης θα προεδρεύει της Επιτροπής.

Η Επιτροπή κατά τις συνεδρίες της έχει απαρτία όταν παρευρίσκονται και τα τρία μέλη της και στο έργο της υποστηρίζεται με Λειτουργούς της αρμόδιας Υπηρεσίας.

Κατά τη συζήτηση αιτήσεων για τις οποίες η Επιτροπή κρίνει ότι θα πρέπει να έχει τις απόψεις του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος ή / και του Τμήματος Δασών θα καλεί αρμόδιους Λειτουργούς να παρευρίσκονται στις συνεδρίες της.

(γ) Όργανα Ελέγχου και Πιστοποίησης

Η Αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου έχει την ευθύνη των ενδιάμεσων πιστοποιήσεων και της πιστοποίησης ολοκλήρωσης των έργων.

Αρμόδια Αρχή για την πληρωμή των χρηματοδοτικών ενισχύσεων θα είναι ο Κυπριακός Οργανισμός Αγροτικών Πληρωμών (ΚΟΑΠ) ο οποίος δύναται να διενεργεί εσωτερικό έλεγχο για την πιστή εφαρμογή του Μέτρου, ενώ ετήσιο έλεγχο διενεργεί και ο Γενικός Ελεγκτής της Δημοκρατίας.

Η Αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου ετοιμάζει και υποβάλλει στον Επίτροπο του Οργανισμού Αγροτικών Πληρωμών γραπτές εκθέσεις για την πρόοδο εφαρμογής του Μέτρου και για τους σχετικούς ελέγχους που διενεργήθηκαν.

Επίσης ετοιμάζει ετήσια έκθεση για την εφαρμογή του Μέτρου, η οποία αφού εγκριθεί από το Διευθυντή της Υπηρεσίας Βιομηχανικής Ανάπτυξης, αποστέλλεται στο Γενικό Ελεγκτή και Γενικό Λογιστή της Δημοκρατίας, στο Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος και στον Επίτροπο του Οργανισμού Αγροτικών Πληρωμών.

9. Γενικό πλαίσιο υλοποίησης του Μέτρου

- i. Τα στάδια υλοποίησης του Μέτρου είναι,
  - ❖ Η δημόσια πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για συμμετοχή στο Μέτρο. Η πρόσκληση γίνεται με απόφαση του Υπουργείου Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού σε συνεργασία με τον Κυπριακό Οργανισμό Αγροτικών Πληρωμών και τη Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης, η οποία ανακοινώνεται δια των μέσων μαζικής ενημέρωσης.
  - ❖ Η εξέταση, αξιολόγηση και βαθμολόγηση των υποβαλλομένων προτάσεων σύμφωνα με τις διατάξεις του Μέτρου.
  - ❖ Η ένταξη με επικύρωση της Γενικής Διευθύντριας του Υπουργείου Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού των προτάσεων που θα επιλεγούν στο Μέτρο σύμφωνα και με το διαθέσιμο κονδύλι.
  - ❖ Ο έλεγχος υλοποίησης των Επενδύσεων και η υποβολή των υποθέσεων για πληρωμή των χορηγιών στον ΚΟΑΠ.

Στην κατανομή του διαθέσιμου κονδυλίου συμμετέχουν προτάσεις που εγκρίνονται χωρίς βαθμολογία από τον Διευθυντή της Υπηρεσίας και ακολουθούν οι προτάσεις που βαθμολογήθηκαν από την Επιτροπή Βαθμολόγησης και εξασφάλισαν την ψηλότερη βαθμολογία (100 βαθμοί με ελάχιστο το 55).

- ii. Προτάσεις με βαθμολογία χαμηλότερη των 55 βαθμών δεν μπορούν να τύχουν επιχορήγησης.
- iii. Τα παρεχόμενα με το Μέτρο αυτό κίνητρα έχουν τη μορφή χρηματοδοτικών ενισχύσεων για την υλοποίηση συγκεκριμένων επιχειρηματικών σχεδίων. Η χρηματοδότηση, εφόσον ολοκληρωθεί επιτυχώς το έργο, αφορά μη επιστρεπτέες επιχορηγήσεις επιλέξιμων δαπανών.

10. Προϋποθέσεις συμμετοχής

- i. Δικαίωμα συμμετοχής στο Μέτρο έχουν αυτοί που ορίζονται στην Παράγραφο 3 (Δικαιούχοι) του παρόντος Οδηγού και προτίθενται να επενδύσουν σε καινούργια μηχανήματα / εξοπλισμό, τεχνογνωσία και όπου αυτό εφαρμόζεται σε κτήρια και υποστατικά.
- ii. Το ελάχιστο ύψος της προτεινόμενης επένδυσης (επιλέξιμες δαπάνες) ανά κύκλο εφαρμογής του Μέτρου ορίζεται στις €20.000 για τους Δικαιούχους Α και στις €10.000 για τους Δικαιούχους Β και Γ.

- iii. Θα πρέπει να αποδεικνύεται η δυνατότητα κάλυψης της ίδιας συμμετοχής ή και της δυνατότητας δανεισμού στη χρηματοδότηση της επένδυσης.
- iv. Προτάσεις που θα υποβάλλονται από υφιστάμενες επιχειρήσεις των οποίων η επένδυση (επιλέξιμες δαπάνες) θα είναι μεγαλύτερη από €100.000 και προτάσεις από νέες επιχειρήσεις με προτεινόμενη επένδυση μεγαλύτερη των €50.000 θα πρέπει να συνοδεύονται με **πλήρη τεχνοοικονομική μελέτη**.
- v. Μαζί με την αίτηση θα πρέπει να υποβάλλονται τα απαιτούμενα δικαιολογητικά / πιστοποιητικά / έγγραφα κλπ, που καθορίζονται στο έντυπο αίτησης.
- vi. Για τους Δικαιούχους Γ διευκρινίζεται ότι δεν θα επιτρέπεται η χορήγηση ενίσχυσης σε προβληματικές επιχειρήσεις (Η ερμηνεία του όρου «Προβληματική Επιχείρηση» φαίνεται στη σχετική επιστολή του Εφόρου Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων που επισυνάπτεται ως Παράρτημα II).
- vii. Προτάσεις από επιχειρήσεις που έχουν υποχρέωση να είναι εγγεγραμμένες στο Φόρο Προστιθέμενης Αξίας και δεν τεκμηριώνουν την εγγραφή τους δεν θα γίνονται αποδεκτές.

11. Άλλες Υποχρεώσεις των δικαιούχων

- Όπου αυτό εφαρμόζεται θα υπάρχει συμμόρφωση με τις εθνικές και ατομικές ποσοτώσεις που έχουν παραχωρηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση για τους συγκεκριμένους τομείς που καλύπτει το Μέτρο.
- Σε περίπτωση που το συνολικό κόστος της υλοποιηθείσας επένδυσης υπερβαίνει τις €50.000 οι δικαιούχοι υποχρεούνται όπως τοποθετήσουν σε εμφανές σημείο των εγκαταστάσεων τους, μεταλλική επεξηγηματική πινακίδα διαστάσεων τουλάχιστον 150 εκ X 100 εκ όπως περιγράφεται στο Παράρτημα IV. Σημειώνεται ότι, εάν οι δικαιούχοι δεν διαθέτουν κτηριακές εγκαταστάσεις θα πρέπει να τοποθετείται η σχετική σήμανση (αυτοκόλλητο) πάνω στα μηχανήματα.

12. Ύψος Χορηγίας

Το ύψος της χορηγίας ανέρχεται στο 40% (για όλες τις κατηγορίες δικαιούχων) πάνω στις επιλέξιμες δαπάνες της επένδυσης με ανώτατο ποσό χορηγίας τις €400.000 για τις επιχειρήσεις που αναφέρονται ως «Δικαιούχοι Α» και τις €170.000 για τους «Δικαιούχους Β και Γ», καθ' όλη την περίοδο εφαρμογής του Μέρους (2008 – 2013). Σημειώνεται ότι για τους «Δικαιούχους Γ» η χορηγία θεωρείται ως ενίσχυση ήσσονος σημασίας (de minimis).

Για τους νέους γεωργούς², της κατηγορίας «Δικαιούχοι Β» το ανώτατο ύψος χορηγίας μπορεί να φθάσει τις €250.000.

Το συνολικό ποσό που θα διατεθεί για τις ανάγκες της 3^{ης} προκήρυξης του Μέτρου θα είναι τουλάχιστον €5εκ. Νοείται ότι ποσά που θα εξοικονομηθούν από τον προϋπολογισμό των προηγούμενων προκηρύξεων θα διατεθούν για τις ανάγκες της 3^{ης} προκήρυξης του Μέτρου.

Στις περιπτώσεις ομίλων εταιρειών - συνδεδεμένες ή συνεργαζόμενες (επιχειρήσεις σύμφωνα με το άρθρο 3 της Σύστασης της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων με ημερομηνία 06/05/2003 και αριθμό 2003/361/ΕΚ) - η χορηγία θα συμψηφίζεται έτσι ώστε αυτή που θα δικαιούνται όλες οι εταιρείες του ομίλου να μην ξεπερνά τα πιο πάνω ανώτατα ποσά.

Η ενίσχυση θα χορηγείται στον αιτητή σε μία ή δύο δόσεις. Στην περίπτωση ενίσχυσης σε δύο δόσεις, η πρώτη δόση θα καλύπτει τουλάχιστον το 50% της εγκεκριμένης χορηγίας και θα παραχωρείται όταν υλοποιηθεί τουλάχιστον το 50% της αξίας της επιλέξιμης επένδυσης. Η δεύτερη δόση θα χορηγείται όταν ολοκληρωθεί η υλοποίηση της εγκεκριμένης για χορηγία επένδυσης.

Όσον αφορά τους Δικαιούχους Γ σημειώνεται ότι πριν από τη χορήγηση της ενίσχυσης ήσσονος σημασίας οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να συμπληρώνουν σχετικό έντυπο το οποίο θα εξασφαλίζουν από το Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, .

---

² *Νέοι γεωργοί θεωρούνται μόνο φυσικά πρόσωπα τα οποία*
α. έχουν στην κατοχή τους γη (ιδιοκτήτες / ενοικιαστές / διαχειριστές) που εκμεταλλεύονται για γεωργικούς σκοπούς,
β. κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης θα είναι κάτω των 40 ετών
γ. τουλάχιστον ένα χρόνο πριν την ημερομηνία υποβολής της αίτησης τους δεν συμμετείχαν με ποσοστό μεγαλύτερο από 10% σε επιχείρηση με δραστηριότητες που καλύπτει το Μέτρο 1.6 . Επίσης ο αιτητής πρέπει να συμμετέχει στο Σχέδιο Εκταρικών Επιδοτήσεων και η έκταση που καλλιεργεί θα επιβεβαιώνεται μέσω της βάσης δεδομένων του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου (ΟΣΔΕ).

13. Επιλέξιμες Δαπάνες

Οι επιλέξιμες δαπάνες που λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της χορηγίας είναι:

(α) Κτήρια και επεκτάσεις κτηρίων και υποστατικών - Μόνο για τους Δικαιούχους Β και Γ

Στις επιλέξιμες για χορηγία δαπάνες περιλαμβάνονται αυτές που αφορούν ανέγερση, επέκταση ή/και γενική ανακατασκευή και διαχωρισμό κτηρίων και υποστατικών ή η αγορά τους από τρίτους (δηλ. μη συγγενικές εταιρείες) με τους όρους που ισχύουν στην αγορά, οι μηχανολογικές εγκαταστάσεις, τα έργα διαμόρφωσης χώρων και οι ειδικές εγκαταστάσεις για προστασία του περιβάλλοντος. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται επίσης δαπάνες για ηλεκτρικές και υδραυλικές εγκαταστάσεις, πυρασφάλεια, κλιματισμό, εξαερισμό και συστήματα ασφάλειας και υγιεινής.

Νοείται ότι οποιεσδήποτε οικοδομικές εργασίες, μετατροπές και επεκτάσεις γίνονται αποδεκτές για σκοπούς χορηγίας όταν εξασφαλίζεται για το σκοπό αυτό η σχετική άδεια οικοδομής ή άλλες άδειες από τις αρμόδιες αρχές, εφ' όσον αυτές απαιτούνται.

Συνήθεις οικοδομικές και άλλες εργασίες συντήρησης και επιδιόρθωσης των κτηρίων και υποστατικών και άλλες εξωτερικές εργασίες όπως δρόμοι, πλακόστρωτα, περιφράξεις και άλλες σχετικές εργασίες δεν αποτελούν επιλέξιμες δαπάνες.

Στις περιπτώσεις αγοράς έτοιμων υποστατικών ή ανέγερσης νέων κτηρίων και επεκτάσεις υποστατικών θα λαμβάνεται υπόψη το πραγματικό κόστος των κτηρίων (**εξαιρουμένης της αξίας της γης**) βάσει τεκμηριωμένων παραστατικών όπως τιμολόγια, αποδείξεις, βεβαιώσεις από τον αρχιτέκτονα του έργου κτλ. Στις περιπτώσεις ιδιοκατασκευών θα λαμβάνεται υπόψη μόνο το κόστος των υλικών κατασκευής.

Για τους σκοπούς του Μέτρου το επιλέξιμο κόστος θα υπολογίζεται πάνω στον καλυμμένο χώρο των κτηρίων και υποστατικών που θα επιχορηγούνται και το ανώτατο ύψος της επιλέξιμης δαπάνης περιορίζεται στα €800 ανά τετρ. μέτρο.

(β) Καινούρια μηχανήματα και εξοπλισμός

Για τους σκοπούς του Μέτρου ο πιο πάνω ορισμός σημαίνει τα μηχανήματα και τον εξοπλισμό (περιλαμβανομένων εργαλείων, ηλεκτρονικών υπολογιστών και λογισμικού) που χρησιμοποιούνται στις δραστηριότητες μεταφοράς / διανομής³, αποθήκευσης πρώτων υλών και τελικών προϊόντων, στο σχεδιασμό, παραγωγή, συσκευασία και έλεγχο ποιότητας των προϊόντων ως επίσης και στο σύστημα διοίκησης, οργάνωσης και ελέγχου της επιχείρησης. Περιλαμβάνονται επίσης ψυγεία και ψυκτικοί θάλαμοι για την αποθήκευση πρώτων υλών και των τελικών προϊόντων τους. Στις περιπτώσεις ιδιοκατασκευών λαμβάνεται υπόψη για σκοπούς χορηγίας μόνο το πραγματικό κόστος των υλικών κατασκευής.

Ο ορισμός «καινούρια μηχανήματα και εξοπλισμός» δεν περιλαμβάνει:

- Μεταχειρισμένα ή επισκευασμένα μηχανήματα και εξοπλισμό ή / και ανταλλακτικά για επιδιόρθωση υφιστάμενων μηχανημάτων.
- Έπιπλα και εξοπλισμό γραφείου εξαιρουμένων Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και Λογισμικού.
- Ψυγεία, βιτρίνες και άλλα που αφορούν τη λιανική πώληση.
- Αναλώσιμα εργαλεία και εξαρτήματα.
- Αυτοτελές μηχάνημα ή εργαλείο ή άλλο εξοπλισμό του οποίου η αξία είναι χαμηλότερη των €300.
- Μεγάλα περνοφόρα οχήματα (fork-lifts) που χρησιμοποιούνται εκτός του εργοστασιακού χώρου
- Ανυψωτικά Μηχανήματα

(γ) Μεταφορά Τεχνογνωσίας

Σημαίνει κάθε επένδυση για μεταφορά τεχνολογίας μέσω της απόκτησης δικαιωμάτων ευρεσιτεχνίας, άδειας εκμετάλλευσης, τεχνογνωσίας ή τεχνικών γνώσεων που δεν είναι κατοχυρωμένες με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.

Για τις πιο πάνω επενδύσεις, απαιτείται η υποβολή επίσημων εγγράφων συμφωνίας και αποδεικτικών στοιχείων για το πραγματικό κόστος αγοράς της τεχνογνωσίας.

³ Το επιλέξιμο κόστος για την αγορά αυτοκινήτων μεταφοράς ή και διανομής πρώτων υλών και τελικών προϊόντων περιορίζεται στις €100.000 ανά αιτητή για όλη την περίοδο εφαρμογής του Μέτρου (2008 -2013)

Δεν περιλαμβάνονται στις επιλέξιμες δαπάνες:

- Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας σε οποιαδήποτε κατηγορία δαπανών.
- Επενδύσεις στο επίπεδο λιανικού εμπορίου.
- Επενδύσεις που αφορούν τη μεταποίηση και εμπορία προϊόντων απομίμησης (γενετικά τροποποιημένα ή μεταλλαγμένα) .
- Δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν πριν από την ημερομηνία υποβολής της πρότασης (αίτησης).

Διευκρινίσεις:

- Η έναρξη υλοποίησης του επιχειρηματικού σχεδίου μπορεί να γίνεται μετά την υποβολή της πρότασης/αίτησης στο Υπουργείο. Η πραγματοποίηση δαπανών πριν την έκδοση της απόφασης, γίνεται με αποκλειστική ευθύνη της επιχείρησης και δε δεσμεύει την τελική απόφαση της Αρμόδιας Αρχής σχετικά με την έγκριση ή μη της αίτησης.
- Τα μηχανήματα και ο εξοπλισμός που προμηθεύεται η επιχείρηση στα πλαίσια του Μέτρου πρέπει να είναι **καινούρια**.
- Για όλες τις δαπάνες απαραίτητα παραστατικά θεωρούνται τα **εξοφλημένα τιμολόγια πώλησης**. Στις περιπτώσεις μακροπρόθεσμης περιόδου αποπληρωμής των επενδύσεων, αντί απόδειξης εξόφλησης μπορεί να γίνεται αποδεκτή η διασφαλισμένη τραπεζική εγγύηση αποπληρωμής.
- Το κόστος των μηχανημάτων και του εξοπλισμού πάνω στο οποίο θα υπολογίζεται η χορηγία, σημαίνει την τιμή CIF όταν αυτά εισάγονται από άλλη χώρα από την ίδια την επιχείρηση ή την τιμή αγοράς (τιμολογίου) όταν αυτά αγοράζονται από την εγχώρια αγορά.
- Τιμολόγια που θα εκδίδονται από κυπριακές επιχειρήσεις – προμηθευτές μηχανημάτων / εξοπλισμού που δεν είναι εγγεγραμμένες στο Φ.Π.Α. δεν θα γίνονται αποδεκτά.
- Τιμολόγια με αξία πάνω από €500 (μη περιλαμβανομένου του Φ.Π.Α.) θα γίνονται αποδεκτά μόνο εάν η εξόφληση τους (απόδειξη πληρωμής) γίνεται με επιταγές της επιχείρησης στο όνομα του προμηθευτή ή με πιστωτική κάρτα ή μέσω τραπεζής. Σε περίπτωση που μέρος του τιμολογίου πληρώνεται τοις μετρητοίς αυτό δεν θα λαμβάνεται υπόψη για σκοπούς χορηγίας.

- Όλα τα στοιχεία ενεργητικού που θα επιχορηγηθούν θα χρησιμοποιούνται αποκλειστικά και μόνο στη μονάδα που λαμβάνει την ενίσχυση, θα θεωρούνται αποσβεστέα στοιχεία ενεργητικού και **θα πρέπει να αγοράζονται από τρίτους (δηλ. μη συγγενικές εταιρείες) με τους όρους που ισχύουν στην αγορά.**
- Οι προσφορές που θα υποβάλλονται για μηχανήματα / εξοπλισμό και αυτοκίνητα πρέπει να συνοδεύονται και από τεχνική περιγραφή (φυλλάδια και άλλο ενημερωτικό υλικό στα οποία να φαίνονται τα χαρακτηριστικά των μηχανημάτων όπου είναι δυνατό). Επενδύσεις για τις οποίες δεν θα υποβάλλονται προσφορές δεν θα λαμβάνονται υπόψη για σκοπούς χορηγίας. Για μηχανήματα αξίας πάνω από €30.000 να υποβάλλονται δύο **συγκρίσιμες** προσφορές από διαφορετικούς προμηθευτές.
- Σε περίπτωση που είναι αδύνατο να προσκομιστεί δεύτερη προσφορά αυτό θα πρέπει να αιτιολογηθεί γραπτώς. Η Υπηρεσία Βιομηχανικής Ανάπτυξης θα αποφασίζει κατά πόσο η αιτιολογία είναι επαρκής ή όχι.
- Η Επιτροπή Αξιολόγησης διατηρεί το δικαίωμα καθορισμού του τελικού επιλέξιμου κόστους της επένδυσης.

14. Υποβολή Προτάσεων / Αιτήσεων

Τα Έντυπα Υποβολής των Προτάσεων υποβάλλονται **μόνο** ταχυδρομικά με συστημένη επιστολή στη διεύθυνση: Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, 1421 Λευκωσία, με την ένδειξη **«Μέτρο 1.6, Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013»**.

- Το Έντυπο Υποβολής της Πρότασης θα πρέπει να είναι πλήρως συμπληρωμένο και να επισυνάπτονται όλα τα δικαιολογητικά έγγραφα που ζητούνται σ' αυτό.
- Οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να κρατήσουν αντίγραφο του Εντύπου Υποβολής της Πρότασης τους.

- Έντυπο Υποβολής Πρότασης που ταχυδρομείται μετά την καταληκτική ημερομηνία που ορίζεται στη δημόσια πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος, θεωρείται εκπρόθεσμο και δε θα εξετάζεται.
- Κάθε επιχείρηση μπορεί να υποβάλει μια πρόταση ανά προκήρυξη του Μέτρου εντός της καθορισμένης περιόδου που θα ανακοινώνεται.
- Επίσης εντός της καθορισμένης περιόδου υποβολής της πρότασης κάθε επιχείρηση έχει το δικαίωμα να υποβάλει με τον ίδιο τρόπο (συστημένη επιστολή) «Συμπληρωματική Πρόταση», σκοπός της οποίας είναι η συμπλήρωση ή η διαφοροποίηση του επενδυτικού προγράμματος της υποβληθείσας Πρότασης με τυχόν πρόσθετα μηχανήματα ή εξοπλισμό που καλύπτει το Μέτρο. Το Έντυπο της Συμπληρωματικής Πρότασης εξασφαλίζεται από το Υπουργείο.
- **Τονίζεται ότι μετά την παρέλευση της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων δεν θα γίνεται αποδεκτή οποιαδήποτε τροποποίηση ή συμπλήρωση της υποβληθείσας πρότασης ή η υποβολή και αντικατάσταση στοιχείων, πληροφοριών ή αποδεικτικών στοιχείων.**

15. Υλοποίηση των Επενδύσεων / Έργων

Οι επιχειρήσεις μπορούν να προχωρούν με δική τους ευθύνη στην υλοποίηση των επενδύσεων μετά την υποβολή των Προτάσεων τους (και σύμφωνα πάντα με το επενδυτικό πρόγραμμα που δηλώνουν) και να τις ολοκληρώνουν σε διάστημα δώδεκα (12) μηνών από την ημερομηνία της επιστολής έγκρισης.

Επενδύσεις που δε θα ολοκληρώνονται μέχρι την καταληκτική ημερομηνία δεν θα λαμβάνονται υπόψη για σκοπούς χορηγίας. Η διάρκεια ολοκλήρωσης των έργων είναι δυνατόν να παρατείνεται **μέχρι και έξι μήνες** και εφ' όσον αυτό ζητηθεί γραπτώς εκθέτοντας τους λόγους της αιτούμενης παράτασης.

Για τους σκοπούς του Μέτρου η ημερομηνία υλοποίησης της επένδυσης θεωρείται:

- α) Για τα μηχανήματα – εξοπλισμό ή υλικά που αφορούν κτηριακές εγκαταστάσεις τα οποία εισάγονται από την αιτήτρια επιχείρηση από το εξωτερικό η ημερομηνία εισαγωγής τους.
- β) Για τα μηχανήματα – εξοπλισμό που προμηθεύεται η επιχείρηση από την εγχώρια αγορά, η ημερομηνία του τιμολογίου του προμηθευτή
- γ) Για τα κτήρια, επεκτάσεις κτηρίων και υποστατικών (εκτός των περιπτώσεων που αναφέρονται στο (α) πιο πάνω) οι ημερομηνίες των τιμολογίων που θα παρουσιάζονται.

Διευκρινίζεται ότι δαπάνες που γίνονται πριν την ημερομηνία υποβολής της αίτησης (προκαταβολές, πληρωμές έναντι παραγγελιών κ.λ.π) δεν είναι επιλέξιμες για σκοπούς χορηγίας.

Νοείται ότι η πιστοποίηση υλοποίησης όλων των επενδύσεων θα γίνεται και με φυσικό έλεγχο που θα διενεργούν οι Λειτουργοί της Υπηρεσίας στα υποστατικά των επιχειρήσεων.

16. Διαδικασίες εξέτασης, αξιολόγησης και ένταξη των προτάσεων

α) Έλεγχος τυπικών προϋποθέσεων και δικαιολογητικών

Η Υπηρεσία προβαίνει στον έλεγχο της πληρότητας της πρότασης και στον έλεγχο των τυπικών προϋποθέσεων συμμετοχής, σύμφωνα με την Παράγραφο 10 του παρόντος Οδηγού. Στις περιπτώσεις όπου διαπιστώνεται ότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις επιλεξιμότητας της πρότασης, η αίτηση απορρίπτεται με απόφαση του Διευθυντή της Υπηρεσίας και ενημερώνονται σχετικά οι αιτητές.

Εάν κατά τον έλεγχο των δικαιολογητικών προκύψουν ελλείψεις εγγράφων, ενημερώνεται το συντομότερο ο ενδιαφερόμενος, ο οποίος υποχρεούται εντός τριάντα ημερών από την αποστολή της επιστολής ή εντός τριάντα ημερών από την τελευταία ημερομηνία της περιόδου υποβολής των αιτήσεων, να προσκομίσει τα ελλείποντα δικαιολογητικά. Παρερχομένης άπρακτης της προθεσμίας αυτής ή σε περίπτωση που και τα νέα στοιχεία κρίνονται ανεπαρκή, η αίτηση απορρίπτεται με

απόφαση του Διευθυντή και ενημερώνεται σχετικά ο ενδιαφερόμενος. Οι υπόλοιπες προτάσεις προχωρούν προς αξιολόγηση.

β) Αξιολόγηση και βαθμολόγηση των προτάσεων

- (i) Οι προτάσεις που δεν απορρίφθηκαν και αφορούν προτεινόμενες επενδύσεις μέχρι και €100.000 θα αξιολογούνται από αρμόδιους Λειτουργούς της Υπηρεσίας με βάση τα κριτήρια που αναφέρονται στην Παράγραφο Γ του Παραρτήματος III και θα εγκρίνονται για χορηγία από το Διευθυντή της Υπηρεσίας εάν διαπιστώνεται ότι πληρούν όλες τις τυπικές προϋποθέσεις, συνοδεύονται με όλα τα απαραίτητα έγγραφα και πιστοποιητικά και ότι πληρούν τα ελάχιστα κριτήρια επιλογής που έχουν καθοριστεί.
- (ii) Οι άλλες προτάσεις των επιχειρήσεων που δεν περιλαμβάνονται στην κατηγορία (i) θα εξετάζονται και θα βαθμολογούνται από την Επιτροπή Βαθμολόγησης, με βάση τα κριτήρια που αναφέρονται στις Παραγράφους Α και Β του Παραρτήματος III.
- (iii) Οι προτάσεις που θα επιλεγούν και συμπεριληφθούν στους καταλόγους των υποψηφίων για ένταξη τους στο Μέτρο, θα είναι αυτές που θα συγκεντρώσουν τουλάχιστον το 55% της συνολικής βαθμολογίας και θα καταχωρούνται με σειρά προτεραιότητας με κριτήριο το ύψος της συνολικής βαθμολογίας.

γ) Προτάσεις που θα ενταχθούν στο Μέτρο

Οι προτάσεις που τελικά θα ενταχθούν στο Μέτρο θα είναι αυτές που θα εγκρίνονται από το Διευθυντή της Υπηρεσίας και θα ακολουθούν αυτές που βαθμολογούνται από την Επιτροπή Βαθμολόγησης με κριτήριο τη βαθμολογία που εξασφάλισαν.

Σημειώνεται ότι οι τελικοί κατάλογοι των προτάσεων που θα ενταχθούν στο Μέτρο θα επικυρώνονται από τη Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού.

17. Παρακολούθηση Πορείας Υλοποίησης των Έργων

Η παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης των έργων θα γίνεται μέσω **αναλυτικών εκθέσεων προόδου (ενδιάμεσης & τελικής πιστοποίησης - ολοκλήρωσης)**. Το σχετικό έντυπο – υπόδειγμα θα αποστείλει η Αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου σε όλες τις επιχειρήσεις που θα εγκριθούν.

Ο **έλεγχος της πορείας υλοποίησης** των έργων θα πραγματοποιείται μέσω φυσικών και οικονομικών πιστοποιήσεων, που θα διενεργούνται από την αρμόδια Υπηρεσία, η δε επιχείρηση υποχρεούται να προσκομίζει κάθε απαιτούμενη νόμιμη άδεια ή πιστοποιητικό που αφορά την επένδυση.

Οι εκθέσεις προόδου θα υποβάλλονται από την επιχείρηση προς την αρμόδια Υπηρεσία σε δυο φάσεις καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης του έργου, σύμφωνα με τον παρακάτω **Πίνακα**.

Χρόνος Υποβολής Αναλυτικών Εκθέσεων Προόδου

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ: Ως η Παράγραφος 15		
ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΝ	ΦΑΣΕΙΣ ΕΡΓΟΥ	ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΠΡΟΟΔΟΥ
Μετά την υλοποίηση τουλάχιστον του 50% του έργου και το αργότερο σε έξι μήνες από την ημερομηνία της επιστολής έγκρισης	Α' ΦΑΣΗ	Ενδιάμεση Έκθεση Προόδου
Μετά την ολοκλήρωση του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου του έργου , την έναρξη λειτουργίας της επιχείρησης και το αργότερο σε ένα χρόνο από την ημερομηνία της επιστολής έγκρισης	Β' ΦΑΣΗ	Τελική Έκθεση Ολοκλήρωσης

Διευκρινίζεται ότι σε περίοδο έξι μηνών από την ημερομηνία της επιστολής έγκρισης ο αιτητής θα πρέπει να υλοποιήσει τουλάχιστον το 50% του εγκεκριμένου επενδυτικού του έργου και να υποβάλει την Ενδιάμεση Έκθεση Προόδου. Στη συνέχεια και το αργότερο σε ένα χρόνο από την ημερομηνία της επιστολής έγκρισης (εκτός και αν δοθεί παράταση), ο αιτητής θα πρέπει να ολοκληρώσει την υλοποίηση των επενδύσεων που εγκρίθηκαν για χορηγία και να υποβάλει την Τελική Έκθεση Ολοκλήρωσης.

Σε περίπτωση που δεν υποβληθεί η Ενδιάμεση Έκθεση Προόδου ο αιτητής πρέπει να ενημερώσει γραπτώς το Υπουργείο για τους λόγους μη υλοποίησης της επένδυσης σε ποσοστό 50%. Η Υπηρεσία θα αποφασίσει κατά πόσο η καθυστέρηση είναι αιτιολογημένη έτσι ώστε να δοθεί ή όχι έγκριση για ολοκλήρωση του έργου εντός της χρονικής περιόδου που αναφέρεται στην παράγραφο 15 του παρόντος εντύπου.

Σε περίπτωση που δεν υποβληθεί η Ενδιάμεση Έκθεση Προόδου και δεν έχει ζητηθεί παράταση, η Υπηρεσία εξετάζει αυτεπάγγελα την πρόοδο του έργου και εάν διαπιστώσει ότι δεν πραγματοποιήθηκε ικανοποιητική πρόοδος στην υλοποίηση του εγκεκριμένου επενδυτικού έργου, η έγκριση θα ακυρώνεται με απόφαση του Διευθυντή της Υπηρεσίας, το έργο θα απεντάσσεται από το Μέτρο και θα αποδεδμεύονται οι σχετικοί πόροι.

18. Τρόπος καταβολής της Χορηγίας

Η καταβολή της δημόσιας χορηγίας θα γίνεται σε δυο (2) φάσεις ανάλογα με την πρόοδο υλοποίησης του έργου και εφόσον (α) πιστοποιηθεί το φυσικό αντικείμενο του έργου και β) εγκριθούν οι δαπάνες (οικονομική πιστοποίηση), με βάση τις ανωτέρω προβλεπόμενες αναλυτικές εκθέσεις. Το ποσοστό χορηγίας ανά φάση παρουσιάζεται στον ακόλουθο Πίνακα.

Καταβολή δημόσιας χρηματοδότησης

ΦΑΣΕΙΣ Υλοποίησης Έργου	Πιστοποιηθέν Έργο	Ποσοστό Καταβολής Δημόσιας Χορηγίας
A' ΦΑΣΗ	Πιστοποίηση τουλάχιστον του 50% του έργου	40% επί του πιστοποιηθέντος επιλέξιμου κόστους.
B' ΦΑΣΗ	Πιστοποίηση ολοκλήρωσης του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου, των στόχων του έργου και της έναρξης λειτουργίας της επιχείρησης	40% επί του υπόλοιπου πιστοποιηθέντος επιλέξιμου κόστους

- ⇒ Για την πιστοποίηση του οικονομικού αντικειμένου θα πρέπει να υπάρχουν εξοφλημένα παραστατικά (τιμολόγια, αποδείξεις, κ.α.).
- ⇒ Η αποπληρωμή της χορηγίας του έργου (καταβολή του ποσού της Β΄ Φάσης) γίνεται και με την πιστοποίηση της επίτευξης των στόχων που είναι :
- ◆ Για τις νέες επιχειρήσεις η εκκίνηση Επιχειρηματικής Δραστηριότητας που πιστοποιείται με την προσκόμιση τριών τιμολογίων πώλησης.
  - ◆ Για τις υφιστάμενες επιχειρήσεις η συμβολή των νέων επενδύσεων στις δραστηριότητες της επιχείρησης που πιστοποιείται με φυσικό έλεγχο.
- ⇒ Νοείται ότι, εάν μια επιχείρηση ολοκληρώσει από την πρώτη φάση το έργο, μπορεί αντίστοιχα να υποβάλει απευθείας την Τελική Έκθεση ολοκλήρωσης. Σε αυτή την περίπτωση θα ζητήσει απευθείας την καταβολή του 100% της χορηγίας.
- ⇒ Σε περίπτωση που η δαπάνη για το σύνολο του έργου είναι τελικά μικρότερη της εγκριθείσας, η δημόσια χρηματοδότηση θα υπολογισθεί επί του πραγματοποιηθέντος και πιστοποιηθέντος κόστους του έργου (λαμβάνοντας υπόψη και το ελάχιστο ύψος της προτεινόμενης επένδυσης, όπως φαίνεται στην Παράγραφο 10 ii). Σε περίπτωση που η δαπάνη για το σύνολο του έργου είναι τελικά ψηλότερη της εγκριθείσας, η δημόσια χρηματοδότηση υπολογίζεται επί της εγκριθείσας δαπάνης.
- ⇒ **Για την πληρωμή του 50% ή και περισσότερο της εγκριθείσας χορηγίας θα πρέπει το επιλέξιμο κόστος της επένδυσης να είναι ίσο ή και μεγαλύτερο των € 20.000 για τους Δικαιούχους Α και € 10.000 για τους Δικαιούχους Β και Γ όπως αυτό φαίνεται στην Παράγραφο 10 (ii).**
- ⇒ Σε περίπτωση μη υλοποίησης του έργου μέσα στην προθεσμία που αναφέρεται στην Παράγραφο 15 σε βαθμό που η επιχείρηση να μην μπορεί να λειτουργήσει νόμιμα και να παράξει / διαθέσει το προϊόν της, τότε αυτή χάνει το σχετικό δικαίωμα και ακολουθούνται οι διαδικασίες απένταξης της από το Μέτρο και επιστροφής του ποσού τυχόν καταβληθείσας επιχορήγησης προσαυξημένο με τόκο, που θα υπολογίζεται βάσει του εκάστοτε επιτοκίου που θα ισχύει σύμφωνα με την Κυπριακή / Κοινοτική νομοθεσία, από την ημερομηνία παραχώρησης του .

19. Κυρώσεις

Εάν διαπιστωθεί η υποβολή ψευδούς δήλωσης ή στοιχείων και πληροφοριών πριν ή και μετά την παραχώρηση χορηγίας, η αίτηση της συγκεκριμένης επιχείρησης απορρίπτεται και απαιτείται η επιστροφή τυχόν καταβληθείσας χορηγίας προσαυξημένη με τόκο, που θα υπολογίζεται βάσει του εκάστοτε επιτοκίου που θα ισχύει σύμφωνα με την Κυπριακή / Κοινοτική νομοθεσία, από την ημερομηνία παραχώρησης της. Επίσης δυνατόν να λαμβάνονται πρόσθετα μέτρα εναντίον της επιχείρησης, όπως ο αποκλεισμός της από όλα τα Σχέδια Ενισχύσεων ή / και η λήψη νομικών μέτρων εναντίον της.

Εάν διαπιστωθεί εγκατάλειψη του έργου κατά το στάδιο υλοποίησης του, εφόσον έχει εκπνεύσει η προθεσμία ολοκλήρωσης που ορίζεται στην επιστολή έγκρισης, ή

⇒ Κατά την περίοδο της πενταετίας που άρχεται από την ημερομηνία καταβολής του δεύτερου μέρους της χορηγίας, η επιχείρηση πωλήσει ή μεταβιβάσει ή μετακινήσει για οποιοδήποτε λόγο ή εκμισθώσει κτηριακές εγκαταστάσεις, μηχανήματα ή εξοπλισμό που έχουν επιχορηγηθεί, ή

⇒ Κατά την περίοδο της πενταετίας που άρχεται από την ημερομηνία καταβολής του δεύτερου μέρους της χορηγίας διαπιστωθεί παύση για οποιοδήποτε λόγο της παραγωγικής λειτουργίας της επιχείρησης

χωρίς προηγούμενη έγκριση της Αρμόδιας Υπηρεσίας (τέτοια έγκριση θα δίδεται σε πολύ εξαιρετικές περιπτώσεις), η απόφαση έγκρισης θεωρείται αυτοδικαίως ως ουδέποτε εκδοθείσα και η καταβληθείσα χορηγία καθίσταται αμέσως επιστρεπτέα στο σύνολό της προσαυξημένη, από την ημερομηνία παραχώρησής της με τόκο που θα υπολογίζεται βάσει του εκάστοτε επιτοκίου που θα ισχύει σύμφωνα με την Κυπριακή / Κοινοτική νομοθεσία

19.1 Μειώσεις και αποκλεισμοί

Η εφαρμογή του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης προνοεί την επιβολή μειώσεων και αποκλεισμών για περιπτώσεις που αφορούν διαφορές στην αιτούμενη και μετρούμενη από την Αρμόδια Αρχή ποσότητα, την μη εκτέλεση υποχρεώσεων από τον αιτητή που απορρέουν από τη συμμετοχή του στο Μέτρο και στις περιπτώσεις δόλου εκ μέρους του αιτητή. Οι κυρώσεις μπορεί να είναι καθαρά

οικονομικές και να αφορούν μείωση ή μηδενισμό της χορηγίας που δικαιούται ο αιτητής. Σε σοβαρότερες κατηγορίες όπως π.χ. δόλος, η Αρμόδια Αρχή μπορεί να προχωρήσει και στην ποινική δίωξη των αιτητών. Οι κυρώσεις αυτές αναφέρονται αναλυτικά πιο κάτω.

19.2 Περιπτώσεις επιβολής ποινών

Η επιβολή ποινής σχετίζεται καθαρά και μόνο με τις πληροφορίες οι οποίες εμπεριέχονται στην αίτηση σε σχέση με τα ευρήματα των ελέγχων. Αξίζει να σημειωθεί ότι η συμπλήρωση της αίτησης είναι ευθύνη του αιτητή. Σε περίπτωση επιβολής ποινών θα πρέπει να ενημερώνεται σχετικά ο αιτητής.

19.2.1 Περιπτώσεις επιβολής ποινών όταν παρατηρηθούν διαφορές μεταξύ του αιτούμενου και του επιλέξιμου ποσού χορηγίας

Οι υποβληθείσες αιτήσεις πληρωμής εξετάζονται και καθορίζονται τα ποσά τα οποία είναι επιλέξιμα για ενίσχυση. Καθορίζονται τα εξής:

α) το ποσό που πρέπει να καταβληθεί στο δικαιούχο με βάση μόνο την αίτηση πληρωμής.

β) το ποσό που πρέπει να καταβληθεί στο δικαιούχο αφού εξεταστεί η επιλεξιμότητα της αίτησης πληρωμής.

Στην περίπτωση που το ποσό που καθορίζεται βάσει του σημείου (α) υπερβαίνει το ποσό που καθορίζεται βάσει του σημείου (β) κατά ποσοστό άνω του 3%, εφαρμόζεται μείωση στο ποσό που καθορίζεται βάσει του σημείου (β). Το ποσό της μείωσης ισούται με τη διαφορά μεταξύ των δύο αυτών ποσών. Ωστόσο, δεν εφαρμόζεται μείωση αν ο δικαιούχος μπορεί να αποδείξει ότι δεν ευθύνεται για την προσθήκη του μη επιλέξιμου ποσού. **Διευκρινίζεται ότι ως «αίτηση πληρωμής» νοείται η προσκόμιση των τιμολογίων από πλευράς του αιτητή, μέσω των αναλυτικών εκθέσεων προόδου, με τα οποία διεκδικεί την πληρωμή του ποσού που αναγράφεται σε αυτά.**

Εάν διαπιστωθεί ότι ο δικαιούχος έχει υποβάλει ψευδή δήλωση εκ προθέσεως, η υπό εξέταση ενέργεια αποκλείεται από την ενίσχυση του ΕΓΤΑΑ και τα ποσά που τυχόν έχουν καταβληθεί ανακτώνται. Επιπλέον, ο δικαιούχος αποκλείεται από την παροχή ενίσχυσης στο πλαίσιο του ίδιου μέτρου για το ημερολογιακό έτος της διαπίστωσης

και το επόμενο . Οι προαναφερθείσες προβλεπόμενες κυρώσεις δεν θίγουν τις συμπληρωματικές κυρώσεις που προβλέπονται από τους εθνικούς κανόνες.

19.2.2 Περιπτώσεις μη επιβολής ποινών λόγω ανωτέρας βίας ή εξαιρετικών περιστάσεων

Σε περιπτώσεις διαπίστωσης αποκλίσεων που οφείλονται σε ανωτέρα βία, η Αρμόδια Αρχή δεν επιβάλλει ποινές μείωσης ή αποκλεισμού του συγκεκριμένου αιτητή από τις χορηγίες. Για να θεωρηθεί ως ανωτέρα βία κάποια περίπτωση θα πρέπει αυτή να οφείλεται σε γεγονότα ξαφνικά, απρόβλεπτα και τα οποία ο αιτητής δεν μπορούσε να προβλέψει ή να αποφύγει. Με την επιφύλαξη των συγκεκριμένων περιστάσεων που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στις μεμονωμένες περιπτώσεις, οι αρμόδιες αρχές μπορούν να αποδεχθούν ιδίως τις ακόλουθες περιπτώσεις ανωτέρας βίας:

- (α) Θανάτου του κατόχου της εκμετάλλευσης.
- (β) Ανικανότητας λόγω προβλημάτων υγείας του κατόχου της εκμετάλλευσης να ασκήσει το επάγγελμά του για μεγάλο χρονικό διάστημα.
- (γ) Σοβαρής φυσικής καταστροφής που προκάλεσε σημαντική ζημιά στη γεωργική έκταση της εκμετάλλευσής του.

Η γνωστοποίηση των περιπτώσεων ανωτέρας βίας και οι σχετικές αποδείξεις πρέπει να υποβάλλονται γραπτώς στην Αρμόδια Αρχή με την ίδια διαδικασία με την οποία υποβάλλεται η αίτηση εντός 30 ημερών από το συμβάν.

19.2.3 Επιστροφή χρηματικού ποσού που καταβλήθηκε λανθασμένα στον αιτητή ή για αθέτηση συμβατικής υποχρέωσης

Σε περιπτώσεις που διαπιστωθεί ότι καταβλήθηκε σε αιτητή χορηγία που δεν εδικαιούτο, τότε ο αιτητής είναι υπόχρεος να επιστρέψει το σχετικό ποσό. Σε περίπτωση όπου το επιπρόσθετο ποσό που καταβλήθηκε οφείλεται σε λανθασμένες ή παραπλανητικές πληροφορίες που δόθηκαν από τον αιτητή, το επιπλέον ποσό επιστρέφεται επιβαρυνόμενο με το ύψος του επιτοκίου που προνοείται από την Κυπριακή Νομοθεσία. Δεν επιβάλλεται τόκος σε περίπτωση που η επιπλέον πληρωμή οφείλεται σε λάθος της Αρμόδιας Αρχής.

Σε περίπτωση που ο δικαιούχος ή τυχόν νέος διαχειριστής αθετήσει τη συμβατική του υποχρέωση θα πρέπει ο δικαιούχος να επιστρέψει το σύνολο του ποσού της

χορηγίας που του καταβλήθηκε επιβαρυνόμενο με το ύψος του επιτοκίου που προνοείται από την Κυπριακή Νομοθεσία.

20. Συμφωνία Δημόσιας Χρηματοδότησης

Προς το σκοπό καταβολής της χορηγίας, θα υπογράφεται σχετική Συμφωνία Δημόσιας Χρηματοδότησης μεταξύ των επιχειρηματιών ή των εταιρειών τους που θα ενταχθούν στο Μέτρο και του Υπουργείου Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, με την οποία έκαστο μέρος θα αναλαμβάνει τις σχετικές δεσμεύσεις και υποχρεώσεις. Τις δεσμεύσεις και υποχρεώσεις των επιχειρηματιών θα εγγυούνται άλλα δύο φυσικά πρόσωπα.

21. Παρατυπίες

Όλες οι περιπτώσεις παρατυπιών που θα εντοπίζονται, σε οποιοδήποτε σημείο κατά τη διαδικασία εφαρμογής του Μέρου, θα πρέπει να κοινοποιούνται προς την Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης του ΚΟΑΠ.

22. Ενστάσεις

Επιχειρήσεις των οποίων οι προτάσεις - αιτήσεις απορρίπτονται για οποιοδήποτε λόγο έχουν το δικαίωμα όπως μέσα σε 30 μέρες από την ημερομηνία αποστολής της σχετικής επιστολής του Υπουργείου υποβάλουν γραπτή ένσταση που αποστέλλεται ταχυδρομικά με συστημένη επιστολή προς το Υπουργείο και ζητούν επανεξέταση της αίτησης τους παραθέτοντας τους συγκεκριμένους λόγους για τους οποίους πιστεύουν ότι η αίτηση τους δεν έπρεπε να απορριφθεί ή δεν βαθμολογήθηκε σωστά.

Οι ενστάσεις αυτές θα εξετάζονται από τριμελή Επιτροπή λειτουργών του Υπουργείου που θα ορίζεται για το σκοπό αυτό από το Γενικό Διευθυντή. Στην Επιτροπή Εξέτασης των Ενστάσεων δεν θα συμμετέχει κανένας λειτουργός που είναι μέλος της Επιτροπής Βαθμολόγησης για το συγκεκριμένο Μέτρο.

Ενστάσεις που αφορούν πληρωμές χορηγιών μπορούν να υποβάλλονται μετά από την εκτέλεση των πληρωμών από τον ΚΟΑΠ και θα προωθούνται και αυτές στην Επιτροπή Ενστάσεων για εξέταση. Οι ενδιαφερόμενοι δικαιούνται να υποβάλουν ένσταση με τον τρόπο που αναφέρεται πιο πάνω μέχρι και τριάντα μέρες από την ημερομηνία της ενημερωτικής επιστολής του ΚΟΑΠ σε σχέση με την πληρωμή της

χορηγίας. Μετά την πάροδο της προθεσμίας αυτής, τυχόν ενστάσεις που θα παραλαμβάνονται, θα σφραγίζονται σαν εκπρόθεσμες και δεν θα εξετάζονται. Ενστάσεις που τυχόν να υποβληθούν εκ παραδρομής στα Γραφεία του ΚΟΑΠ, θα διαβιβάζονται και αυτές στο Υπουργείο για εξέταση από την Επιτροπή Ενστάσεων.

23. Ερμηνείες – Θεσμοί – Τροποποιήσεις

Ο Υπουργός Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, μετά από εισήγηση της αρμόδιας Υπηρεσίας, ερμηνεύει, συμπληρώνει και τροποποιεί όπου παρουσιάζεται πρόβλημα, τους όρους και πρόνοιες του Μέτρου και εισάγει θεσμούς που διευκολύνουν την εφαρμογή του, αφού εξασφαλίσει την εκ των προτέρων έγκριση του Επιτρόπου του Κυπριακού Οργανισμού Αγροτικών Πληρωμών και της Διαχειριστικής Αρχής του Προγράμματος.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
Ιανουάριος 2011

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
ΜΕ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ 06.05.2003 ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟ 2003/361/ΕΚ

ΤΙΤΛΟΣ Ι

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΩΝ, ΜΙΚΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Άρθρο 1

Επιχείρηση

Επιχείρηση θεωρείται κάθε μονάδα, ανεξάρτητα από τη νομική της μορφή, που ασκεί οικονομική δραστηριότητα, ως τέτοιες νοούνται ιδίως οι μονάδες που ασκούν βιοτεχνική ή άλλη δραστηριότητα, ατομικά ή οικογενειακά, προσωπικές εταιρείες ή ενώσεις προσώπων που ασκούν τακτικά μια οικονομική δραστηριότητα.

Άρθρο 2

Αριθμός απασχολούμενων και οικονομικά όρια προσδιορίζοντα τις κατηγορίες επιχειρήσεων

- 1. Η κατηγορία των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ)** αποτελείται από επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζομένους και των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατομμύρια ευρώ ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 43 εκατομμύρια ευρώ.
- 2. Στην κατηγορία των ΜΜΕ, ως μικρή επιχείρηση** ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 50 εργαζομένους και της οποίας ο ετήσιος κύκλος εργασιών ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 10 εκατομμύρια ευρώ.
- 3. Στην κατηγορία των ΜΜΕ, ως πολύ μικρή επιχείρηση** ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από δέκα εργαζομένους και της οποίας ο ετήσιος κύκλος εργασιών ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 2 εκατομμύρια ευρώ.

Άρθρο 3

Τύποι επιχειρήσεων που λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό του αριθμού απασχολούμενων και των χρηματοοικονομικών ποσών

1. **«Ανεξάρτητη επιχείρηση»** είναι κάθε επιχείρηση που δεν χαρακτηρίζεται ως συνεργαζόμενη επιχείρηση κατά την έννοια της παραγράφου 2 ή ως συνδεδεμένη επιχείρηση κατά την έννοια της παραγράφου 3.

2. **«Συνεργαζόμενες επιχειρήσεις»** είναι όλες οι επιχειρήσεις που δεν χαρακτηρίζονται ως συνδεδεμένες κατά την έννοια της παραγράφου 3 και μεταξύ των οποίων υπάρχει η ακόλουθη σχέση: μια επιχείρηση (ανάντη επιχείρηση) κατέχει, η ίδια ή από κοινού με μία ή περισσότερες συνδεδεμένες επιχειρήσεις κατά την έννοια της παραγράφου 3, το 25% ή περισσότερο του κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων ψήφου μιας άλλης επιχείρησης (κατάντη επιχείρηση).

Ωστόσο, μια επιχείρηση μπορεί να χαρακτηριστεί ως ανεξάρτητη, μη έχουσα δηλαδή συνεργαζόμενες επιχειρήσεις, ακόμη και εάν το όριο του 25 % καλύπτεται ή υπερκαλύπτεται, εφόσον το ποσοστό αυτό ελέγχεται από τις ακόλουθες κατηγορίες επενδυτών, και υπό την προϋπόθεση ότι αυτοί δεν είναι, μεμονωμένα ή από κοινού, συνδεδεμένοι κατά την έννοια της παραγράφου 3 με την οικεία επιχείρηση:

α) δημόσιες εταιρείες συμμετοχών, εταιρείες επιχειρηματικού κεφαλαίου, φυσικά πρόσωπα ή ομάδες φυσικών προσώπων που ασκούν συστηματικά δραστηριότητες σε επενδύσεις επιχειρηματικού κινδύνου («business angels») και επενδύουν ίδια κεφάλαια σε μη εισηγμένες στο χρηματιστήριο επιχειρήσεις, εφόσον το σύνολο της επένδυσης σε μια ίδια επιχείρηση δεν υπερβαίνει 1 250 000 ευρώ·

β) πανεπιστήμια ή ερευνητικά κέντρα μη κερδοσκοπικού σκοπού·

γ) θεσμικοί επενδυτές, συμπεριλαμβανομένων των ταμείων περιφερειακής ανάπτυξης·

δ) αυτόνομες τοπικές αρχές με ετήσιο προϋπολογισμό μικρότερο από 10 εκατομμύρια ευρώ και λιγότερο από 5 000 κατοίκους.

3. «**Συνδεδεμένες επιχειρήσεις**» είναι οι επιχειρήσεις που διατηρούν μεταξύ τους μια από τις ακόλουθες σχέσεις:

α) μια επιχείρηση κατέχει την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου των μετόχων ή των εταίρων άλλης επιχείρησης·

β) μια επιχείρηση έχει το δικαίωμα να διορίζει ή να παύει την πλειοψηφία των μελών του διοικητικού, διαχειριστικού ή εποπτικού οργάνου άλλης επιχείρησης·

γ) μια επιχείρηση έχει το δικαίωμα να ασκήσει κυριαρχική επιρροή σε άλλη επιχείρηση βάσει σύμβασης που έχει συνάψει με αυτήν ή δυνάμει ρήτρας του καταστατικού αυτής της τελευταίας·

δ) μια επιχείρηση που είναι μέτοχος ή εταίρος άλλης επιχείρησης ελέγχει μόνη της, βάσει συμφωνίας που έχει συνάψει με άλλους μετόχους ή εταίρους της εν λόγω επιχείρησης, την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου των μετόχων ή των εταίρων αυτής της επιχείρησης.

Τεκμαίρεται ότι δεν υπάρχει κυρίαρχη επιρροή, εφόσον οι επενδυτές που αναφέρονται στην παράγραφο 2 δεύτερο εδάφιο δεν υπεισέρχονται άμεσα ή έμμεσα στη διαχείριση της εξεταζόμενης επιχείρησης, με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων που κατέχουν με την ιδιότητά τους ως μετόχων ή εταίρων.

Συνδεδεμένες θεωρούνται επίσης οι επιχειρήσεις που διατηρούν μια από τις σχέσεις που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο μέσω μιας ή περισσότερων άλλων επιχειρήσεων ή με τους επενδυτές που αναφέρονται στην παράγραφο 2.

Οι επιχειρήσεις που διατηρούν μια από τις εν λόγω σχέσεις μέσω ενός φυσικού προσώπου ή ομάδας φυσικών προσώπων που ενεργούν από κοινού θεωρούνται επίσης συνδεδεμένες επιχειρήσεις καθόσον ασκούν το σύνολο ή τμήμα των δραστηριοτήτων τους στην ίδια αγορά ή σε όμορες αγορές.

Ως όμορη αγορά θεωρείται η αγορά ενός προϊόντος ή υπηρεσίας που βρίσκεται αμέσως ανάντη ή κατόντη της σχετικής αγοράς.

4. Εκτός από τις περιπτώσεις που ορίζονται στην παράγραφο 2 δεύτερο εδάφιο, μια επιχείρηση δεν μπορεί να θεωρηθεί ΜΜΕ, εάν το 25 % ή περισσότερο του κεφαλαίου

της ή των δικαιωμάτων ψήφου της ελέγχεται, άμεσα ή έμμεσα, από έναν ή περισσότερους δημόσιους οργανισμούς ή δημόσιους φορείς, μεμονωμένα ή από κοινού.

5. Μια επιχείρηση δύναται να υποβάλει δηλώσεις σχετικά με την ιδιότητά της ως ανεξάρτητης, συνεργαζόμενης ή συνδεδεμένης επιχείρησης, καθώς και σχετικά με τα στοιχεία που αφορούν τα αριθμητικά όρια που αναφέρονται στο άρθρο 2. Η δήλωση αυτή μπορεί να υποβληθεί ακόμη και εάν η διασπορά κεφαλαίου δεν επιτρέπει να καθοριστεί ποιος το κατέχει εφόσον η επιχείρηση δηλώνει υπεύθυνα ότι μπορεί εύλογα να υποθέσει ότι δεν ανήκει, κατά ποσοστό 25 % ή περισσότερο, σε μια επιχείρηση ή, από κοινού, σε περισσότερες επιχειρήσεις που είναι συνδεδεμένες μεταξύ τους ή μέσω φυσικών προσώπων ή ομάδας φυσικών προσώπων. Οι δηλώσεις αυτές πραγματοποιούνται με την επιφύλαξη των ελέγχων και εξακριβώσεων που προβλέπονται από τις εθνικές ή κοινοτικές κανονιστικές ρυθμίσεις.

Άρθρο 4

Στοιχεία για τον υπολογισμό του αριθμού απασχολούμενων και των χρηματοοικονομικών ποσών και περίοδος αναφοράς

1. Τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του αριθμού απασχολούμενων και των χρηματοοικονομικών ποσών είναι εκείνα που αφορούν την τελευταία κλεισμένη διαχειριστική χρήση και υπολογίζονται σε ετήσια βάση. Λαμβάνονται υπόψη κατά την ημερομηνία κλεισίματος των λογαριασμών. Το ύψος του κύκλου εργασιών υπολογίζεται χωρίς το φόρο προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) και χωρίς άλλους έμμεσους δασμούς.

2. Όταν, κατά την ημερομηνία κλεισίματος των λογαριασμών και σε ετήσια βάση, μια επιχείρηση βρίσκεται πάνω ή κάτω από τα όρια τα σχετικά με τον αριθμό απασχολούμενων ή τα χρηματοοικονομικά όρια που αναφέρονται στο άρθρο 2, η

κατάσταση αυτή έχει ως αποτέλεσμα την απόκτηση ή την απώλεια της ιδιότητας της μεσαίας, μικρής ή πολύ μικρής επιχείρησης μόνον εάν το φαινόμενο επαναληφθεί επί δύο διαδοχικά οικονομικά έτη.

3. Στην περίπτωση νεοσύστατων επιχειρήσεων, οι λογαριασμοί των οποίων δεν έχουν κλείσει ακόμη, τα στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη πρέπει να προκύπτουν από αξιόπιστες εκτιμήσεις που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους.

Άρθρο 5

Ο αριθμός απασχολούμενων

Ο αριθμός απασχολούμενων ατόμων αντιστοιχεί στον αριθμό ετήσιων μονάδων εργασίας (ΕΜΕ), δηλαδή στον αριθμό εργαζομένων πλήρους απασχόλησης που εργάστηκαν στην εξεταζόμενη επιχείρηση ή για λογαριασμό αυτής επί ολόκληρο το υπόψη έτος.

Τα άτομα που δεν εργάστηκαν ολόκληρο το έτος, οι εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης, ανεξάρτητα από τη διάρκεια, και οι εργαζόμενοι σε εποχική βάση αντιστοιχούν σε κλάσματα των ΕΜΕ. Στον αριθμό απασχολούμενων περιλαμβάνονται:

- α) οι μισθωτοί·
- β) τα άτομα που εργάζονται για την επιχείρηση, έχουν σχέση εξάρτησης προς αυτήν και εξομοιούνται με μισθωτούς με βάση το εθνικό δίκαιο·
- γ) οι ιδιοκτήτες επιχειρηματίες·
- δ) οι εταίροι που ασκούν τακτική δραστηριότητα εντός της επιχείρησης και προσπορίζονται οικονομικά πλεονεκτήματα από την επιχείρηση.

Οι μαθητευόμενοι ή οι σπουδαστές που βρίσκονται σε επαγγελματική εκπαίδευση στο πλαίσιο σύμβασης μαθητείας ή επαγγελματικής κατάρτισης δεν συνυπολογίζονται στον αριθμό απασχολούμενων. Η διάρκεια των αδειών μητρότητας ή των γονικών αδειών δεν συνυπολογίζεται.

Άρθρο 6

Καθορισμός των στοιχείων της επιχείρησης

1. Στην περίπτωση ανεξάρτητης επιχείρησης, ο καθορισμός των στοιχείων, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού απασχολούμενων, πραγματοποιείται αποκλειστικά με βάση τους λογαριασμούς αυτής της επιχείρησης.

2. Στην περίπτωση επιχείρησης που συνεργάζεται ή συνδέεται με άλλες επιχειρήσεις, ο καθορισμός των στοιχείων, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού απασχολούμενων, γίνεται με βάση τους λογαριασμούς και τα λοιπά στοιχεία της επιχείρησης, ή - εφόσον υπάρχουν - τους ενοποιημένους λογαριασμούς της επιχείρησης, ή τους ενοποιημένους λογαριασμούς στους οποίους περιλαμβάνεται και η εξεταζόμενη επιχείρηση βάσει ενοποίησης.

Στα στοιχεία που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο προστίθενται τα στοιχεία των επιχειρήσεων που ενδεχομένως συνεργάζονται με την εξεταζόμενη επιχείρηση, οι οποίες βρίσκονται ακριβώς ανάντη ή κατόντη της εν λόγω επιχείρησης. Τα στοιχεία συγκεντρώνονται κατ' αναλογία προς το ποσοστό συμμετοχής στο κεφάλαιο ή στα δικαιώματα ψήφου (το υψηλότερο από τα δύο αυτά ποσοστά). Σε περίπτωση διασταυρωμένης συμμετοχής, λαμβάνεται υπόψη το υψηλότερο των ποσοστών αυτών. Στα στοιχεία που αναφέρονται στο πρώτο και το δεύτερο εδάφιο προστίθεται το 100% των στοιχείων των επιχειρήσεων που ενδεχομένως συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με την εξεταζόμενη επιχείρηση και τα οποία δεν περιλαμβάνονται ήδη στους λογαριασμούς βάσει ενοποίησης.

3. Για την εφαρμογή της παραγράφου 2, τα στοιχεία των επιχειρήσεων που συνεργάζονται με την εξεταζόμενη επιχείρηση προκύπτουν από τους λογαριασμούς και τα λοιπά στοιχεία, ενοποιημένα εφόσον υπάρχουν, στα οποία προστίθεται το 100% των στοιχείων των επιχειρήσεων που συνδέονται με τις συνεργαζόμενες αυτές επιχειρήσεις, εκτός εάν τα στοιχεία τους περιλαμβάνονται ήδη βάσει ενοποίησης.

Για την εφαρμογή της παραγράφου 2, τα στοιχεία των επιχειρήσεων που συνδέονται με την εξεταζόμενη επιχείρηση προκύπτουν από τους λογαριασμούς και τα λοιπά

στοιχεία τους, ενοποιημένα εφόσον υπάρχουν. Στα στοιχεία αυτά προστίθενται κατ' αναλογία τα στοιχεία των επιχειρήσεων που ενδεχομένως συνεργάζονται με τις συνδεδεμένες αυτές επιχειρήσεις, οι οποίες βρίσκονται ακριβώς ανάντη ή κατόντη αυτών, εάν δεν περιλαμβάνονται ήδη στους ενοποιημένους λογαριασμούς σε αναλογία τουλάχιστον ισοδύναμη με το ποσοστό που ορίζεται στην παράγραφο 2 δεύτερο εδάφιο.

4. Όταν ο αριθμός απασχολούμενων δεδομένης επιχείρησης δεν προκύπτει από τους ενοποιημένους λογαριασμούς, υπολογίζεται συγκεντρώνοντας κατ' αναλογία τα στοιχεία τα σχετικά με τις επιχειρήσεις που συνεργάζονται με την εν λόγω επιχείρηση, και προσθέτοντας τα στοιχεία τα σχετικά με τις επιχειρήσεις που συνδέονται μαζί της.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΙ

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 7

Στατιστικές

Η Επιτροπή λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να παρουσιάζει τις στατιστικές που καταρτίζει σύμφωνα με τις παρακάτω τάξεις επιχειρήσεων:

- α) 0 έως 1 απασχολούμενο άτομο·
- β) 2 έως 9 απασχολούμενα άτομα·
- γ) 10 έως 49 απασχολούμενα άτομα·
- δ) 50 έως 249 απασχολούμενα άτομα.

Άρθρο 8

Παραπομπές

1. Κάθε κοινοτική κανονιστική ρύθμιση ή κάθε κοινοτικό πρόγραμμα που θα τροποποιείται ή θα καταρτίζεται στο μέλλον και θα αναφέρει τους όρους «ΜΜΕ», «πολύ μικρή επιχείρηση», «μικρή επιχείρηση» ή «μεσαία επιχείρηση» ή

οποιονδήποτε άλλον παρόμοιο όρο, πρέπει να παραπέμπει στον ορισμό που περιέχεται στην παρούσα σύσταση.

2. Κατά τη διάρκεια μιας μεταβατικής περιόδου, τα τρέχοντα κοινοτικά προγράμματα που χρησιμοποιούν τον ορισμό ΜΜΕ της σύστασης 96/280/ΕΚ θα εξακολουθήσουν να παράγουν τα αποτελέσματά τους και τα ευεργετήματα υπέρ των επιχειρήσεων, οι οποίες θεωρούντο ως ΜΜΕ κατά την κατάρτισή τους. Δεν θίγονται οι νομικές δεσμεύσεις που ανέλαβε η Επιτροπή βάσει αυτών των προγραμμάτων.

Με την επιφύλαξη του πρώτου εδαφίου, οποιαδήποτε τροποποίηση, μέσα στα προγράμματα αυτά, του ορισμού των ΜΜΕ μπορεί να γίνει μόνον αν υιοθετηθεί ο ορισμός που περιέχεται στην παρούσα σύσταση σύμφωνα με την παράγραφο 1.

Άρθρο 9 **Αναθεώρηση**

Με βάση τον απολογισμό που θα πραγματοποιηθεί πριν από τις 31 Μαρτίου 2006 σχετικά με την εφαρμογή του ορισμού που περιέχεται στην παρούσα σύσταση και λαμβανομένων υπόψη ενδεχόμενων τροποποιήσεων του άρθρου 1 της έβδομης οδηγίας 83/349/ΕΟΚ περί του ορισμού των συνδεδεμένων επιχειρήσεων κατά την έννοια της εν λόγω οδηγίας, η Επιτροπή προσαρμόζει στο αναγκαίο μέτρο τον ορισμό που περιέχεται στην παρούσα σύσταση, κυρίως δε τα όρια για τον κύκλο εργασιών και το σύνολο του ισολογισμού, ώστε να συνεκτιμηθούν η υπάρχουσα πείρα και οι μεταβαλλόμενες οικονομικές συνθήκες στην Κοινότητα.

Ε.Ε.Κ.Ε. 25.03.001

Ε.Ε.Κ.Ε. 25.01.006
(Εγκύκλιος Αρ. 36)

Αρ. Τηλ.: 22-601219

26 Μαρτίου, 2007

Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας,
Γενικό Ελεγκτή,
Επίτροπο Διοικήσεως,
Γενικούς Διευθυντές Βουλής των Αντιπροσώπων, Υπουργείων,
Γραφείου Προγραμματισμού και Γενικό Λογιστή,
Προϊστάμενο Διοίκησης Προεδρίας,
Γραμματέα Υπουργικού Συμβουλίου,

Θέμα: Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1998/2006 της Επιτροπής της 15^{ης} Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης ΕΚ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας

Επιθυμώ να αναφερθώ στην Εγκύκλιό μου με Αριθμό 33 και ημερομηνία 5 Ιανουαρίου 2007 σχετικά με το νέο Κανονισμό για την παραχώρηση ενισχύσεων ήσσονος σημασίας (de minimis) που δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 28 Δεκεμβρίου 2006¹ (εφεξής ο «Κανονισμός de minimis»).

2. Σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος (η), του Κανονισμού de minimis, αυτός δεν εφαρμόζεται για τις ενισχύσεις προς τις προβληματικές επιχειρήσεις. Αυτό σημαίνει ότι οι ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει του Κανονισμού de minimis σε προβληματικές επιχειρήσεις είναι παράνομες.

3. Για την ερμηνεία του όρου «προβληματική επιχείρηση» ο Κανονισμός de minimis παραπέμπει στη σελίδα 2 της Ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (εφεξής η «Επιτροπή») – Κοινοτικές Κατευθυντήριες Γραμμές για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων². Στο σχετικό απόσπασμα της Ανακοίνωσης αναφέρεται ότι, παρότι δεν υπάρχει σαφής ορισμός της προβληματικής επιχείρησης, η Επιτροπή θεωρεί, για σκοπούς εφαρμογής των Κατευθυντήριων Γραμμών, ότι μία επιχείρηση είναι προβληματική «...εφόσον δεν είναι ικανή, με δικούς της οικονομικούς πόρους ή με τους πόρους που είναι ικανή να εξασφαλίσει από τους ιδιοκτήτες/μετόχους της και τους πιστωτές της, να ανακόψει τη ζημιολόγο πορεία της, η οποία, χωρίς εξωτερική παρέμβαση από το κράτος, θα την οδηγήσει προς μία σχεδόν βέβαιη οικονομική εξαφάνιση βραχυπρόθεσμα ή μεσοπρόθεσμα».

¹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1998/2006 της Επιτροπής της 15^{ης} Δεκεμβρίου 2006 για την εφαρμογή των Άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης ΕΚ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L379, 28/12/2006, σελ. 5).

² Επίσημη εφημερίδα, C 244, 1.10.2004, σ. 2-17.

4. Συγκεκριμένα, μια επιχείρηση θεωρείται καταρχήν και ανεξαρτήτως μεγέθους προβληματική στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- εάν πρόκειται για εταιρεία περιορισμένης ευθύνης εφόσον έχει απολεσθεί πάνω από το μισό του εγγεγραμμένου της κεφαλαίου και άνω του ενός τέταρτου του κεφαλαίου αυτού έχει απολεσθεί κατά τη διάρκεια των δώδεκα τελευταίων μηνών, ή
- εάν πρόκειται για εταιρεία στην οποία τουλάχιστον ορισμένα μέλη έχουν απεριόριστη ευθύνη για τα χρέη της εταιρείας, εφόσον έχει απολεσθεί πάνω από το μισό του κεφαλαίου της, όπως εμφανίζεται στους λογαριασμούς της εταιρείας, και πάνω από το ένα τέταρτο του κεφαλαίου αυτού έχει απολεσθεί κατά τη διάρκεια των δώδεκα τελευταίων μηνών, ή
- ανεξάρτητα από τη μορφή της εταιρείας, εφόσον πληροί τις προϋποθέσεις του εθνικού δικαίου που τη διέπει όσον αφορά την υπαγωγή της σε συλλογική πτωχευτική διαδικασία.

5. Ακόμα και στην περίπτωση που δε συντρέχει καμία από τις περιστάσεις που αναφέρονται πιο πάνω, μια εταιρεία μπορεί να συνεχίσει να θεωρείται προβληματική, ιδιαίτερα όταν υπάρχουν οι συνήθεις ενδείξεις μιας προβληματικής επιχείρησης. Οι ενδείξεις αυτές είναι: αύξηση των ζημιών, μείωση του κύκλου εργασιών, διόγκωση των αποθεμάτων, πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα, φθίνουσα ταμειακή ροή, αυξανόμενη δανειοληψία, αύξηση των οικονομικών επιβαρύνσεων καθώς και εξασθένηση ή εξαφάνιση της αξίας του καθαρού ενεργητικού. Στις σοβαρότερες περιπτώσεις η επιχείρηση μπορεί να έχει ήδη κηρυχθεί σε πτώχευση ή να αποτελεί αντικείμενο συλλογικής πτωχευτικής διαδικασίας σύμφωνα με τις διατάξεις του κυπριακού δικαίου.

6. Δεδομένης της μεγάλης έκτασης που έχουν πάρει στην Κύπρο οι ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, είναι προφανές ότι για να τηρηθεί η σχετική πρόνοια του Κανονισμού de minimis θα πρέπει οι ίδιες οι αρμόδιες αρχές που χορηγούν ενισχύσεις de minimis είτε βάσει προγραμμάτων είτε μεμονωμένα να διασφαλίζουν ότι η δικαιούχος επιχείρηση δεν είναι προβληματική υπό την έννοια των προαναφερθέντων κριτηρίων. Η διαδικασία που θα ακολουθείται για τον έλεγχο αυτόν επαφίεται αποκλειστικά στις αρμόδιες αρχές. Η κοινοποίηση των ενισχύσεων de minimis στον Έφορο για καταγραφή τους στο σχετικό μητρώο θα εξυπακούει ότι η επιχείρηση, στην οποία προτίθεται η αρμόδια αρχή να χορηγήσει την ενίσχυση, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως προβληματική. Υπενθυμίζεται ότι οι ενισχύσεις de minimis, ως μη κρατικές ενισχύσεις, δεν αξιολογούνται από τον Έφορο ούτε από την Επιτροπή αλλά εφαρμόζονται αυτόματα με βάση τις διατάξεις του Κανονισμού de minimis.

7. Το Γραφείο μου είναι πάντοτε στη διάθεση όλων των αρμόδιων αρχών για πρόσθετες πληροφορίες ή διευκρινίσεις.

(Χρίστος Ανδρέου)

Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων

Κοιν.: - Γραφείο Συντονιστή Εναρμόνισης.

**Κριτήρια για την Αξιολόγηση και Βαθμολόγηση των Προτάσεων
που θα υποβληθούν στα πλαίσια του Μέτρου 1.6**

A. ΓΙΑ ΝΕΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

**Κριτήρια αξιολόγησης της νέας μονάδας – επιχείρησης
100 μονάδες**

(i) Χρηματοδότηση της επένδυσης (10 μονάδες)

Θα βαθμολογείται ο δείκτης «Ίδια κεφάλαια»: (Κόστος επιλέξιμης επένδυσης – ύψος αναμενόμενης χορηγίας). Για κάθε 0.1 μονάδα του δείκτη μια μονάδα βαθμολογία.

(ii) Βιωσιμότητα της νέας μονάδας (25 μονάδες)

Λαμβάνονται υπόψη:

- Τα τεκμηριωμένα αποτελέσματα της τεχνοοικονομικής μελέτης¹ που θα υποβάλλεται και περιλαμβάνει καταστάσεις ρευστότητας και κερδοζημιών για μια πενταετία (επικερδότητα, απόδοση κεφαλαίου, ρευστότητα, πωλήσεις, κ.τ.λ.)

15 μονάδες

- Τα προϊόντα που θα παράγονται και οι δυνατότητες προώθησης τους στην αγορά σε σχέση με την γενική κατάσταση της αγοράς (ποιότητα προϊόντων, ιδιαίτερα πλεονεκτήματα και χαρακτηριστικά τους, δυνατότητες προώθησης τους στην εγχώρια αγορά και στο εξωτερικό, τιμές τους σε σύγκριση με τον ανταγωνισμό, κ.α.) Εάν έγινε και οποιαδήποτε έρευνα αγοράς να επισυνάπτεται αντίγραφο της.

10 μονάδες

(iii) Θέσεις Εργασίας (10 μονάδες)

- Θέσεις εργασίας που θα δημιουργηθούν

Για κάθε μόνιμη θέση εργασίας που δημιουργείται 2,5 μονάδες και όταν αυτή αφορά επιστημονικό προσωπικό 0,5 μονάδα επιπρόσθετα.

(iv) Προβλεπόμενη Οργανωτική Δομή της επιχείρησης (10 μονάδες)

- Οι επενδυτές με προτεραιότητα τους παραγωγούς γεωργικών προϊόντων ή και τις ομάδες Παραγωγών (εξαιρούνται οι προαναγνωρισμένες Ομάδες Παραγωγών και οι αναγνωρισμένες Οργανώσεις Παραγωγών **Φρούτων και Λαχανικών**)

2,5 μονάδες

- Επίπεδο οργάνωσης της επιχείρησης (τμήματα που θα δημιουργηθούν – επάρκεια οργανογράμματος)

2,5 μονάδες

¹ Προτάσεις που θα υποβάλλονται από νέες επιχειρήσεις με προτεινόμενη επένδυση (επιλέξιμες δαπάνες) υψηλότερη των €50.000 θα πρέπει να συνοδεύονται με **πλήρη τεχνοοικονομική μελέτη**. Η Επιτροπή έχει το δικαίωμα να αμφισβητήσει ή να μη δεχθεί τα αποτελέσματα της τεχνοοικονομικής μελέτης και να αποφασίσει με την δική της κρίση και εμπειρία.

- Επάρκεια ανθρώπινων πόρων ως προς τη μόρφωση και την εξειδίκευση σε σχέση με το είδος της επιχείρησης.

2,5 μονάδες

- Η εμπειρία των μετόχων και των διευθυντών της νέας επιχείρησης από αντίστοιχα έργα ή άσκηση άλλης επιχειρηματικής δραστηριότητας

2,5 μονάδες

(v) Η τεχνολογία της επένδυσης (15 μονάδες)

Λαμβάνονται υπόψη:

- Το επίπεδο τεχνολογίας της νέας επένδυσης σε μηχανήματα / εξοπλισμό / κτήρια και τεχνογνωσία

5 μονάδες

- Η δυνατότητα χρησιμοποίησης νέας μεθόδου παραγωγής προϊόντων

5 μονάδες

- Η δυνατότητα χρησιμοποίησης της πληροφορικής στις λειτουργίες της επιχείρησης

5 μονάδες

(vi) Μέτρα Προστασίας του περιβάλλοντος και του προσωπικού της επιχείρησης (10 μονάδες)

- Για την αποφυγή ρύπανσης του εργοστασιακού χώρου

2 μονάδες

- Για την προστασία του περιβάλλοντος

2 μονάδες

- Για την εξοικονόμηση νερού

2 μονάδες

- Για την εξοικονόμηση ενέργειας

2 μονάδες

- Για την ασφάλεια και προστασία της υγείας των εργαζομένων

2 μονάδες

(vii) Τόπος εγκατάστασης της μονάδας (15 μονάδες)

- Σε επιτρεπόμενη αγροτική περιοχή μακριά από τα αστικά κέντρα μέχρι και 15 μονάδες, ανάλογα με την περιοχή.

- Σε βιομηχανική περιοχή / ζώνη / βιοτεχνική περιοχή ή άλλη επιτρεπόμενη περιοχή που ευρίσκεται σε αστική ή δημαρχούμενη περιοχή μέχρι και 8 μονάδες

(viii) Προϊόντα που θα παράγονται με τη νέα επένδυση (5 μονάδες)

Προτεραιότητα έχουν οι επενδύσεις που προορίζονται για την παραγωγή, επεξεργασία, συσκευασία / εμπορία,

- Προϊόντων Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης (Π.Γ.Ε.)

- Προϊόντων Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (Π.Ο.Π.)

- Παραδοσιακών και Βιολογικών προϊόντων
- Τροφίμων πιστοποιημένων με συστήματα διασφάλισης της ποιότητας, όπως ISO 9001, ISO 14000, HACCP, κλπ.

B. ΓΙΑ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

B.1. Κριτήρια αξιολόγησης υφιστάμενης κατάστασης **Βαρύτητα 35 μονάδες**

(i) Περιοχή που είναι εγκατεστημένη η επιχείρηση (5 μονάδες)

- Όλες τις μονάδες θα εξασφαλίζουν οι επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες σε νόμιμες περιοχές της υπαίθρου και όσο πιο μακριά από τα αστικά κέντρα . Η βαθμολογία θα μειώνεται ανάλογα όσο αυτές γειτνιάζουν με τα αστικά κέντρα.
- Επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες σε νόμιμες περιοχές των αστικών κέντρων (βιομηχανικές περιοχές, ζώνες, βιοτεχνικές κ.α) θα εξασφαλίζουν μια μονάδα.

(ii) Οικονομικά στοιχεία τελευταίας διετίας βάσει δεικτών (10 μονάδες)

• Επικερδότητα μέχρι	2 μονάδες
• Απόδοση Κεφαλαίου μέχρι	2 μονάδες
• Ρευστότητα μέχρι	2 μονάδες
• Μεταβολή πωλήσεων μέχρι	2 μονάδες
• Κεφαλαιουχική δομή μέχρι	2 μονάδες

(iii) Υποδομές της επιχείρησης (10 μονάδες)

Πληρότητα παραγωγικών διαδικασιών

4 μονάδες

- Επίπεδο οργάνωσης παραγωγικής διαδικασίας (ύπαρξη τυποποιημένης παραγωγικής διαδικασίας, ύπαρξη και επάρκεια ξεχωριστών χώρων παραγωγής και αποθήκευσης, κτλ.)
- Τεχνολογικό επίπεδο εξοπλισμού
- Επίπεδο οργάνωσης τμήματος ανάπτυξης & σχεδιασμού προϊόντων

Πληρότητα διαδικασιών ποιοτικού ελέγχου

3 μονάδες

- Ύπαρξη πιστοποιητικού ποιότητας (ISO) ή άλλου Προτύπου ποιότητας
- Επίπεδο διατιθέμενου εξοπλισμού και μέσων για ποιοτικό έλεγχο
- Επάρκεια διαδικασιών – στελέχωση ποιοτικού ελέγχου

Επίπεδο αξιοποίησης νέων τεχνολογιών**3 μονάδες**

- Επίπεδο χρήσης πληροφορικής στις λειτουργίες της επιχείρησης
- Επίπεδο εξοπλισμού Η/Υ
- Αξιοποίηση διαδικτύου για τις λειτουργίες της επιχείρησης

(iv) Οργάνωση και στελέχωση (10 μονάδες)

- Οι επενδυτές με προτεραιότητα τους παραγωγούς γεωργικών προϊόντων ή και τις ομάδες παραγωγών (εξαιρούνται οι προαναγνωρισμένες Ομάδες Παραγωγών και οι αναγνωρισμένες Οργανώσεις Παραγωγών **Φρούτων και Λαχανικών**) **2,5 μονάδες**
- Επίπεδο οργάνωσης της επιχείρησης (ύπαρξη επαρκών τμημάτων – επάρκεια οργανογράμματος) **2,5 μονάδες**
- Επάρκεια ανθρώπινων πόρων ως προς τη μόρφωση και την εξειδίκευση σε σχέση με το είδος της επιχείρησης. **2,5 μονάδες**
- Εμπειρία του προσωπικού της επιχείρησης από αντίστοιχα έργα. **2,5 μονάδες**

B.2. Κριτήρια αξιολόγησης του προτεινόμενου επιχειρηματικού σχεδίου**Βαρύτητα 65 μονάδες****(i) Βιωσιμότητα της νέας επένδυσης (20 μονάδες)**

Λαμβάνονται υπόψη:

- Τα τεκμηριωμένα αποτελέσματα της τεχνοοικονομικής μελέτης² που θα υποβάλλεται και περιλαμβάνει καταστάσεις ρευστότητας και κερδοζημιών για μια πενταετία ή οι προβλέψεις που δηλώνονται στην αίτηση. **8 μονάδες**
- Τα προϊόντα που θα παράγονται και οι δυνατότητες προώθησης τους στην αγορά σε σχέση με τη γενική κατάσταση της αγοράς **3 μονάδες**
- Το μέγεθος της επένδυσης σε σχέση με τις οικονομικές δυνατότητες της εταιρείας **3 μονάδες**
- Το ποσοστό της ίδιας συμμετοχής της εταιρείας στη νέα επένδυση (ίδια/δανειακά κεφάλαια) **3 μονάδες**
- Η τάση των πωλήσεων της εταιρείας και οι προοπτικές τους. **3 μονάδες**

² Σημειώνεται ότι η υποβολή τεχνοοικονομικής μελέτης είναι απαραίτητη όταν η επένδυση όλων των επιλέξιμων δαπανών είναι ίση ή ψηλότερη από €100.000. Η Επιτροπή έχει το δικαίωμα να αμφισβητήσει ή να μη δεχθεί τα αποτελέσματα της τεχνοοικονομικής μελέτης και να αποφασίσει με την δική της κρίση και εμπειρία.

(ii) Τεχνολογία της νέας επένδυσης (15 μονάδες)

Λαμβάνονται υπόψη:

- Η αναγκαιότητα της νέας επένδυσης και η συμβολή της στην ανάπτυξη της επιχείρησης 5 μονάδες
- Η συμβολή της νέας επένδυσης στη βελτίωση της μεθόδου παραγωγής και στην ποιοτική αναβάθμιση των προϊόντων της 5 μονάδες
- Η συμβολή της στη διατήρηση των υφιστάμενων θέσεων εργασίας ή και η ενίσχυση των προοπτικών για την δημιουργία επίλεκτων θέσεων απασχόλησης 5 μονάδες

(iii) Βελτίωση της παραγωγικότητας εργασίας (10 μονάδες)

Θα λαμβάνονται υπόψη οι αιτιολογημένες προβλέψεις των επιπτώσεων της νέας επένδυσης στην παραγωγικότητα εργασίας ή και ο συγκριτικός δείκτης της υφιστάμενης κατάστασης με τον προβλεπόμενο δείκτη μετά την υλοποίηση της επένδυσης.

(iv) Η συμβολή της νέας επένδυσης στην προστασία του περιβάλλοντος και του προσωπικού της επιχείρησης (10 μονάδες)

- στη μείωση της ρύπανσης εντός του εργοστασιακού χώρου 2 μονάδες
- στην προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος 2 μονάδες
- στην εξοικονόμηση νερού 2 μονάδες
- στην εξοικονόμηση ενέργειας 2 μονάδες
- στην ασφάλεια και προστασία της υγείας των εργαζομένων 2 μονάδες

(v) Προϊόντα που θα παράγονται με τη νέα επένδυση (5 μονάδες)

Προτεραιότητα έχουν οι επενδύσεις που προορίζονται για την παραγωγή, επεξεργασία, συσκευασία / εμπορία,

- Προϊόντων Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης (Π.Γ.Ε.)
- Προϊόντων Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (Π.Ο.Π.)
- Παραδοσιακών και Βιολογικών προϊόντων
- Τροφίμων πιστοποιημένων με συστήματα διασφάλισης της ποιότητας, όπως ISO 9001, ISO 14000, HACCP, κλπ.

(vi) Μετεγκατάσταση της παραγωγικής μονάδας (5 μονάδες)

Επιχειρήσεις που μετακινούν τις παραγωγικές τους μονάδες από αστικές ή ακατάλληλες για τις δραστηριότητές τους περιοχές σε εγκεκριμένες ή κατά προτίμηση σε αγροτικές περιοχές θα εξασφαλίζουν μέχρι και 5 μονάδες ανάλογα με την περιοχή μετεγκατάστασης.

Γ.ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΘΑ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΝΤΑΙ ΧΩΡΙΣ ΤΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ**ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΜΕΧΡΙ €100.000**

Οι προτάσεις που αφορούν επενδύσεις μέχρι **€100.000** θα εξετάζονται και θα αξιολογούνται από αρμόδιους λειτουργούς της Υπηρεσίας και θα εγκρίνονται για χορηγία από το Διευθυντή της Υπηρεσίας εάν διαπιστώνεται ότι πληρούν όλες τις τυπικές προϋποθέσεις, συνοδεύονται με όλα τα απαραίτητα έγγραφα και πιστοποιητικά και **εάν οι προτεινόμενες επενδύσεις τους κρίνονται δικαιολογημένες και απαραίτητες για τις ανάγκες της επιχείρησής τους και συμβάλλουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς τους.**

Πιο συγκεκριμένα θα αξιολογούνται:

- Η αναγκαιότητα αντικατάστασης πεπαλαιωμένου και τεχνολογικά απαρχαιωμένου εξοπλισμού ή της απόκτησης / βελτίωσης υποστατικών
- Ο βαθμός αξιοποίησης των νέων επενδύσεων
- Η αναγκαιότητα της προτεινόμενης επένδυσης για τη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων της επιχείρησής
- Η δημιουργία δυνατότητας παραγωγής νέων ή βελτιωμένων προϊόντων
- Η ενίσχυση των προοπτικών δημιουργίας νέων ή επίλεκτων θέσεων απασχόλησης
- Η συμβολή της νέας επένδυσης στη βελτίωση της παραγωγικότητας, ανταγωνιστικότητας, ή και στην αναβάθμιση του επιπέδου οργάνωσης και διοίκησης της επιχείρησής.
- Προτεραιότητα θα έχουν
  - οι επιχειρήσεις που ευρίσκονται εγκατεστημένες ή θα εγκατασταθούν σε αγροτικές περιοχές
  - οι παραγωγοί γεωργικών προϊόντων ή ομάδες παραγωγών (εξαιρούνται οι Προαναγνωρισμένες Ομάδες Παραγωγών και οι αναγνωρισμένες Οργανώσεις Παραγωγών Φρούτων και Λαχανικών, οι οποίες δεν είναι δικαιούχες του Μέτρου)
  - οι μονάδες που ασχολούνται με Προϊόντα Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης (Π.Γ.Ε.), Προϊόντα Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (Π.Ο.Π.), παραδοσιακά και βιολογικά προϊόντα και σε βιομηχανίες τροφίμων που είναι πιστοποιημένες με συστήματα διασφάλισης της ποιότητας π.χ. ISO 9001, ISO 14000, HACCP/ISO 22000, OHSAS 18001 (υγεία και ασφάλεια στην εργασία) κλπ.

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ

Σε περίπτωση που το συνολικό κόστος της υλοποιηθείσας επένδυσης **υπερβαίνει τις €50.000** οι δικαιούχοι **υποχρεούνται** όπως τοποθετήσουν σε εμφανές σημείο των εγκαταστάσεων τους, μεταλλική επεξηγηματική πινακίδα διαστάσεων **τουλάχιστον 150 εκ X 100 εκ.** σύμφωνα με το πρότυπο και το παράδειγμα που ακολουθούν στο παρόν παράρτημα.

Οδηγίες σχετικά με τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής σημαίας και ορισμός των τυποποιημένων χρωμάτων

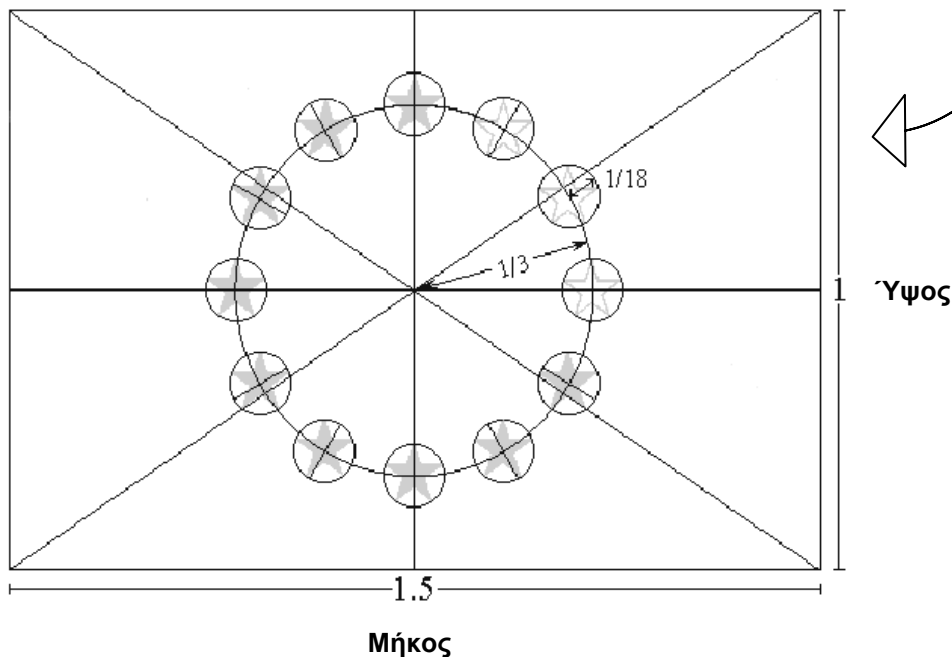
Περιγραφή του εμβλήματος:

Με υπόβαθρο το κυανό του ουρανού, δώδεκα χρυσοί αστέρες σχηματίζουν κύκλο, αναπαριστώντας την ένωση των λαών της Ευρώπης. Το πλήθος των αστέρων είναι δώδεκα και δεν αλλάζει, επειδή δώδεκα είναι το σύμβολο της τελειότητας και της ενότητας.

Περιγραφή θυρεού:

Επάνω σε γαλάζιο πεδίο, κύκλος δώδεκα χρυσών αστέρων που οι κορυφές τους δεν έρχονται σε επαφή μεταξύ τους.

Γεωμετρική περιγραφή κυανής ορθογώνιας σημαίας:

Σημείωση - Το σύμβολο έχει τη μορφή κυανής ορθογώνιας σημαίας, με μήκος μιάμιση φορά το ύψος (1,5 x 1 σε σχέση με την γεωμετρία τους).

Δώδεκα χρυσοί αστέρες τοποθετημένοι σε ίσες αποστάσεις σχηματίζουν αόρατο κύκλο με κέντρο το σημείο τομής των διαγωνίων του ορθογώνιου. Η ακτίνα του κύκλου είναι ίση προς το ένα τρίτο του ύψους. Καθένας από τους αστέρες έχει πέντε κορυφές ευρισκόμενους στην περιφέρεια αόρατου κύκλου με ακτίνα ίση προς το ένα δέκατο όγδοο του ύψους. Όλοι οι αστέρες είναι όρθιοι, δηλαδή με τη μία κορυφή κατακόρυφη και δύο κορυφές σε ευθεία γραμμή καθέτως προς τον ιστό της σημαίας. Ο κύκλος είναι διατεταγμένος ούτως ώστε οι αστέρες να καταλαμβάνουν τη θέση των ακέραιων ωρών όψεως ωρολογίου. Το πλήθος των αστερών δεν μεταβάλλεται.

Κανονισμός για τα χρώματα:

Το έμβλημα έχει τα εξής χρώματα:

PANTONE REFLEX BLUE για την επιφάνεια του ορθογώνιου PANTONE YELLOW για τους αστέρες. Η διεθνής σειρά χρωμάτων PANTONΙΚΗ διατίθεται ευρέως, με ευκολία ακόμη και σε μη επαγγελματίες.

Τετραχρωμία:

Εάν χρησιμοποιείται τετραχρωμία, δεν είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν τα δύο τυποποιημένα χρώματα. Ως εκ τούτου είναι ανάγκη να αναδημιουργηθούν με τη χρήση των τεσσάρων χρωμάτων της τετραχρωμίας. Το PANTONE YELLOW αποκτάται με τη χρήση 100 % «Process Yellow». Αναμειγνύοντας 100 % «Process Cyan» και 80 % «Process Magenta» επιτυγχάνεται χρώμα σε μεγάλο βαθμό όμοιο προς το PANTONE REFLEX BLUE.

Διαδίκτυο:

Το PANTONE REFLEX BLUE αντιστοιχεί στο χρωματισμό παλέτας του δικτύου RGB:0/51/153 (δεκαεξαδικό: 000099) και το PANTONE YELLOW αντιστοιχεί στο χρωματισμό της παλέτας του δικτύου RGB:255/204/0 (δεκαεξαδικό:FFCC00).

Μονοχρωμία:

Αν διατίθεται μόνον μελανό, να χαραχθεί το ορθογώνιο με μαύρο και να εκτυπωθούν οι αστέρες σε ασπρόμαυρο.

Σε περίπτωση που το μόνο διαθέσιμο χρώμα είναι το κυανούν (πρέπει βεβαίως να είναι ανακλαστικό κυανούν), να χρησιμοποιηθεί κατά 100 %, οι δε αστέρες αναπαράγονται σε αρνητικό λευκό και το πεδίο κατά 100 % κυανούν.

Αναπαραγωγή σε έγχρωμο υπόβαθρο:

Το έμβλημα αναπαράγεται κατά προτίμηση σε λευκό υπόβαθρο. Να αποφεύγεται υπόβαθρο σε ποικίλα χρώματα και οπωσδήποτε κάποιο που δεν ταιριάζει με το κυανούν. Αν δεν υπάρχει άλλη εναλλακτική δυνατότητα παρά έγχρωμο υπόβαθρο, να τοποθετηθεί γύρω από το ορθογώνιο λευκό περιθώριο με πλάτος ίσο προς το 1/25 του ύψους του ορθογώνιου.

ΠΡΟΤΥΠΟ

ΕΡΓΟ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2007-2013 - ΜΕΤΡΟ 1.6
ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΣΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΑΙ ΔΑΣΟΚΟΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ –
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΔΑΣΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

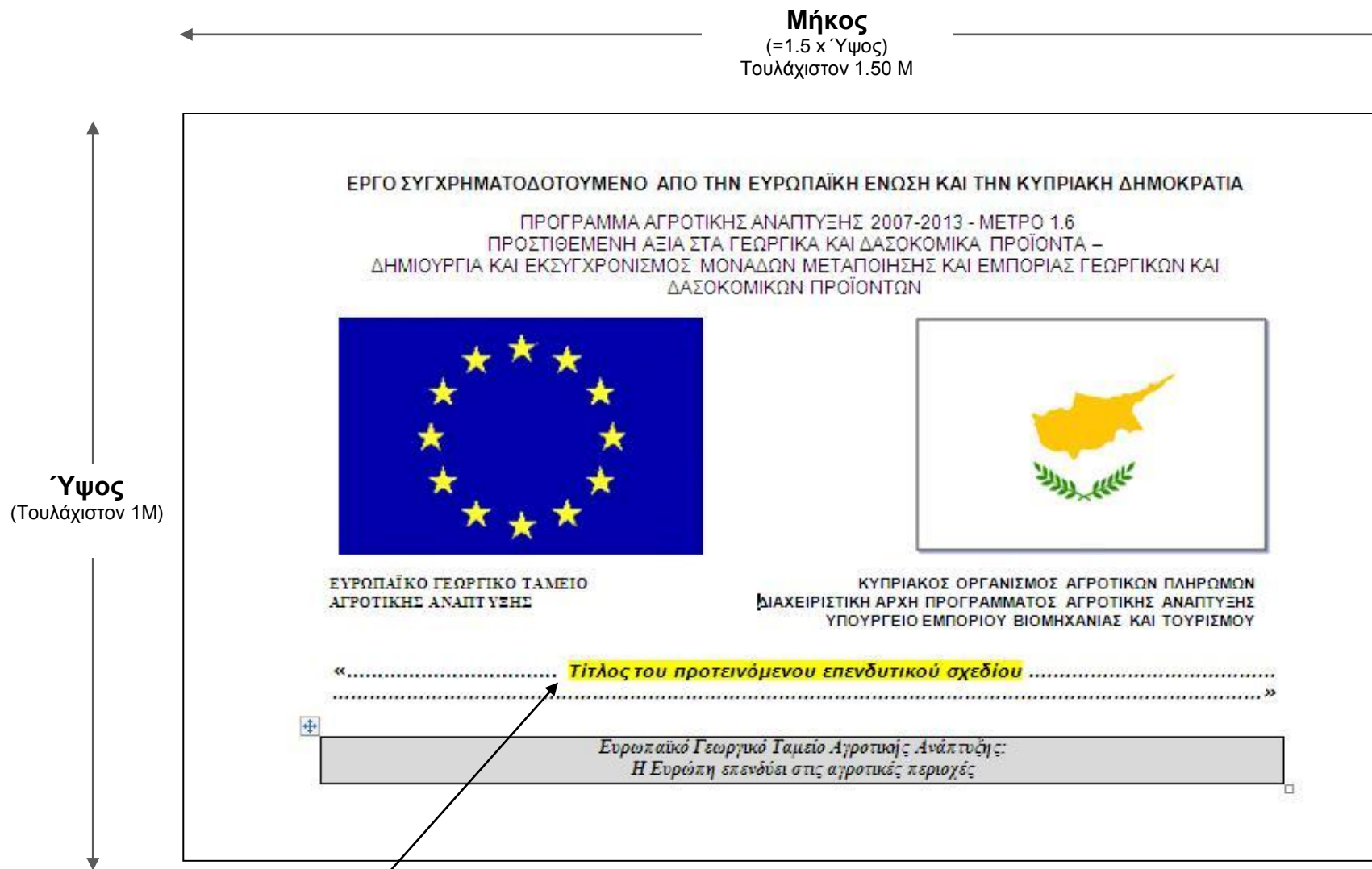
ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

«..... **Τίτλος του προτεινόμενου επενδυτικού σχεδίου** .....
.....»

*Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης:
Η Ευρώπη επενδύει στις αγροτικές περιοχές*

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Αναλογίες πινακίδας: Ύψος : Μήκος (1:1.5) (με ελάχιστες διαστάσεις 1 x1.5 m)

Εδώ αναγράφεται ο Τίτλος του προτεινόμενου επενδυτικού σχεδίου (π.χ.»Αναβάθμιση παραγωγικού εξοπλισμού γαλακτοβιομηχανίας», «Εκσυγχρονισμός ελαιοτριβείου» κ.α

**Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης:
Η Ευρώπη επενδύει στις αγροτικές περιοχές**

